

SINDICATURA DE COMPTES
DE LA COMUNITAT VALENCIANA

**INFORME DE SEGUIMENT DE LES
RECOMANACIONS REALITZADES EN L'INFORME
D'AUDITORIA DELS CONTROLS BÀSICS DE
CIBERSEGURETAT DE L'AJUNTAMENT DE
CASTELLÓ DE LA PLANA DE L'ANY 2019**

Situació a 31 de desembre de 2021

RESUM

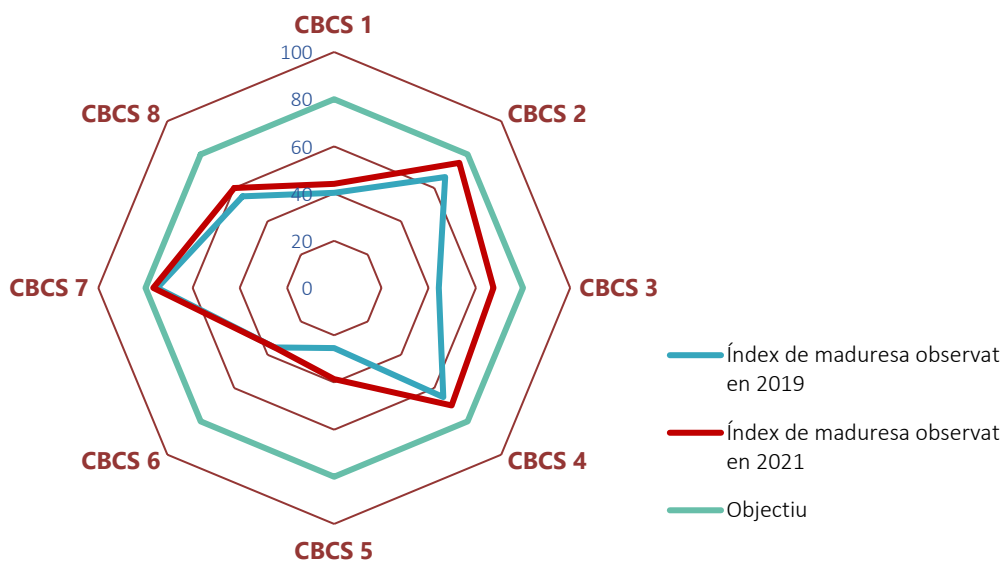
La transformació digital que estan experimentant totes les administracions públiques i la seua interconnexió a través de complexes xarxes informàtiques les exposa de manera cada vegada més intensa a amenaces provinents del ciberespai. Això origina un increment dels riscos associats als sistemes d'informació que sustenten els serveis públics i, per tant, a la informació que manegen. De fet, les entitats locals han sigut un dels objectius més afectats per les onades recents de ciberatacs.

Atenent aquesta realitat, i en sintonia amb el seu pla estratègic actual, la Sindicatura de Comptes ha efectuat un treball de seguiment dels controls bàsics de ciberseguretat (CBCS) de l'Ajuntament de Castelló de la Plana respecte de la situació mostrada en l'auditoria de l'any 2019.

Conclusions

Encara que s'han fet progressos des de la nostra auditoria anterior i s'han atés parcialment les nostres recomanacions, l'índex de maduresa general dels controls bàsics de ciberseguretat és insuficient i ha de millorar.

L'índex de maduresa general dels CBCS mostra un valor del 58,5% i, per tant, l'Ajuntament ha de prendre mesures a fi d'aconseguir l'objectiu del 80%. A pesar de la millora experimentada des de l'índex de maduresa del 50,9% de la nostra auditoria de 2019, el nivell d'efectivitat en els controls analitzats és insuficient. S'han d'implantar millores per a aconseguir els nivells exigits per l'Esquema Nacional de Seguretat per a la protecció dels sistemes d'informació, especialment en aquells controls que presenten deficiències significatives.

L'Ajuntament de Castelló de la Plana té establida una governança de seguretat acceptable, però ha de finalitzar les accions iniciades per a reforçar-la.

Així mateix, la nostra revisió també ha posat de manifest un grau de compliment insuficient quant a l'adequació a les normes legals relacionades amb la seguretat de la informació. L'informe assenyala diversos aspectes sobre els quals s'ha d'actuar per a una ràpida esmena. Respecte de l'Esquema Nacional de Seguretat, l'Ajuntament ha d'aprovar la declaració d'aplicabilitat i realitzar les auditories de compliment previstes en el seu article 34.

També hem efectuat una sèrie de recomanacions amb el propòsit de contribuir a esmenar les deficiències observades i millorar els procediments de gestió de la ciberseguretat de l'Ajuntament, entre les quals aconsellem actualitzar i millorar el procediment existent per a la gestió d'usuaris, finalitzar el procés en curs per a actualitzar tots els sistemes que es troben fora del període de suport i actualitzar i millorar el procediment aprovat de configuració segura o fortificació dels sistemes.

NOTA

Aquest resum pretén ajudar a comprendre els resultats del nostre informe i facilitar la tasca als lectors i als mitjans de comunicació. Recomanem llegir-lo per a conèixer el veritable abast del treball realitzat.

**Informe de seguiment de les recomanacions
realitzades en l'informe d'auditoria dels
controls bàsics de ciberseguretat
de l'Ajuntament de Castelló de la Plana de l'any 2019**

Situació de 31 de desembre de 2021

**Sindicatura de Comptes
de la Comunitat Valenciana**

ÍNDEX (amb hipervincles)

1. Introducció	3
2. Responsabilitats dels òrgans superiors de l'Ajuntament en relació amb els controls de ciberseguretat	5
3. Responsabilitat de la Sindicatura de Comptes	5
4. Conclusions	6
5. Recomanacions i mesures per al compliment de la legalitat	9
Apèndix 1. Metodologia aplicada	18
Apèndix 2. Situació dels controls bàsics de ciberseguretat	35
Apèndix 3. Bones pràctiques destacables	45
Acrònims i glossari de termes	48
Tràmit d'al·legacions	50
Aprovació de l'Informe	51

1. INTRODUCCIÓ

Per què realitzem aquesta auditoria

L'article 6 de la Llei de la Generalitat Valenciana 6/1985, d'11 de maig, de Sindicatura de Comptes, inclou entre les seues funcions, a més de les referides al control extern de la gestió economicofinancera del sector públic valencià i dels seus comptes, les que d'acord amb l'ordenament jurídic siguen convenients per a assegurar adequadament el compliment dels principis financers, de legalitat, d'eficàcia, d'economia i de transparència, exigibles al sector públic, així com la sostenibilitat ambiental i la igualtat de gènere. D'altra banda, l'article 11 de la mateixa llei estableix que, en el desenvolupament de la seua funció fiscalitzadora, la Sindicatura de Comptes està facultada per a **verificar la seguretat i fiabilitat dels sistemes informàtics** que suporten la informació economicofinancera, comptable i de gestió.

En la guia d'auditoria GPF-OCEX 5311, "Ciberseguretat, seguretat de la informació i auditoria externa", del *Manual de fiscalització* de la Sindicatura de Comptes, es destaca la importància creixent que les qüestions relacionades amb la ciberseguretat estan adquirint en la gestió de les administracions públiques, raó per la qual els auditors públics els han de prestar cada vegada més atenció. En línia amb això, **en el Pla Estratègic de la Sindicatura de Comptes per al període 2019-2022 s'assenyala la ciberseguretat com una de les àrees d'alt risc i prioritàries per a dur a terme la tasca fiscalitzadora.**

En 2019 i 2020 la Sindicatura de Comptes va realitzar sengles auditories sobre la situació dels controls bàsics de ciberseguretat (CBCS) dels ajuntaments de la Comunitat Valenciana amb una població superior a 50.000 habitants i el 5 de març de 2020 el Consell de la Sindicatura de Comptes va aprovar l'[Informe d'auditoria dels controls bàsics de ciberseguretat de l'Ajuntament de Castelló de la Plana, Exercici 2019](#). Posteriorment, el Consell de la Sindicatura va incloure en els programes anuals d'actuació de 2021 i 2022 fer un treball de seguiment de la situació dels controls bàsics de ciberseguretat d'aquest ajuntament i dels altres 14 ajuntaments analitzats.

La necessitat d'una ciberhigiene adequada

Addicionalment, la crisi provocada per l'epidèmia de COVID-19 i les mesures tecnològiques adoptades per les administracions públiques han posat de manifest amb absoluta claredat la total dependència de l'Administració respecte dels sistemes d'informació i comunicacions i el fort augment de la superfície d'exposició davant de les ciberamenaces. Per a fer front a aquesta realitat, les entitats públiques han d'implementar controls sobre la seguretat de la informació i les comunicacions d'acord amb les directrius establides en l'Esquema Nacional de Seguretat (ENS), tant per obligació legal com per raons d'autoprotecció i supervivència.

En aquests entorns actuals d'administració electrònica avançada prenen tot el sentit conceptes com la ciberresiliència i la ciberhigiene. Per ciberresiliència es pot entendre la capacitat d'una entitat per a evitar o resistir un ciberatac o per a recuperar-se'n en un temps

raonable per a continuar prestant els seus serveis. La ciberhigiene és un principi fonamental¹ relacionat amb la seguretat de la informació i equival a establir mesures rutinàries senzilles per a minimitzar els riscos de les ciberamenaces. De manera anàloga al que ocorre amb la higiene personal, les bones pràctiques de ciberhigiene poden impulsar una major immunitat en les entitats que les apliquen, la qual cosa redueix el risc davant d'un ciberatac.

Per tant, l'existència d'uns controls eficaços de ciberseguretat és un element essencial per a la prestació de serveis públics en una administració tecnològicament avançada. En aquest sentit, considerem que la implantació dels controls bàsics de ciberseguretat (CBCS) –en definitiva, un subconjunt de les mesures de seguretat obligatòries exigides per l'ENS– constitueix una mesura bàsica de ciberhigiene per a les administracions públiques.

L'experiència patida per l'Ajuntament en 2021, que s'esmenta en l'apartat següent, és un clar exponent de la necessitat de reforçar els controls de seguretat en totes les institucions públiques i aconseguir el nivell de maduresa exigida per l'ENS.

Consideracions sobre el ciberatac experimentat per l'Ajuntament en 2021

Durant l'exercici 2021 l'Ajuntament de Castelló de la Plana va ser víctima d'un tipus de ciberatac comunament denominat *ransomware*, que va afectar la totalitat de la infraestructura i equips informàtics municipals, així com les aplicacions i serveis informàtics que funcionen a través de les xarxes corporatives.

L'atac, iniciat el dia 29 de març per mitjà del xifratge de la informació dels servidors municipals i de la resta d'equipament informàtic, va impedir el maneig dels dispositius i sistemes d'informació, l'ús de les comunicacions, l'accés a bases de dades i aplicacions d'informació i gestió. Com a conseqüència, es van produir retards significatius en els tràmits administratius i greus afeccions als serveis proporcionats a la ciutadania.

Després de l'atac, una vegada constatada la gravetat de la situació, l'Ajuntament va activar el pla municipal d'emergències, i es va constituir l'òrgan de coordinació previst per a les situacions de risc greu, catàstrofe o calamitat pública que afecten el municipi, el Centre de Coordinació Operativa Municipal (CECOPAL), que va assumir la coordinació de totes les tasques necessàries per a recuperar la normalitat. En aquestes tasques van participar, a més dels funcionaris i personal directiu municipal, proveïdors de serveis tecnològics i el CSIRT-CV.

Va ser necessari desinfectar, formatar i reinstal·lar tots els equips, en un procés minuciós i laboriós, per a assegurar que el *malware* no es propagava a les noves instal·lacions. L'existència d'un bon sistema de còpies de seguretat va impedir que es produïra un desastre total i va permetre que progressivament es pogueren recuperar tots els sistemes d'informació i serveis.

¹ [Review of Cyber Hygiene Practices](#), European Union Agency for Cybersecurity (ENISA), 2016.

Els serveis essencials de l'Ajuntament van recuperar la seua activitat totalment o parcialment 35 dies després de l'incident, mentre que la resta dels serveis es va recuperar de manera gradual depenent de la seua prioritat.

A més, el ciberatac va tindre com a conseqüència l'exfiltració de dades dels servidors municipals de diversa tipologia i categoria des del punt de vista de la protecció de dades de caràcter personal, raó per la qual la bretxa de seguretat es va notificar a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades. Després de la investigació pertinent, l'Agència va arxivar les seues actuacions i va concloure que l'Ajuntament disposava de mesures de seguretat i organitzatives preventives raonables per a evitar aquest tipus d'incidents, d'acord amb el nivell de risc, i considerant la dificultat que comporta afrontar amb una seguretat del 100% un atac de tipus *ransomware*.

Aquesta auditoria no té com a objecte incidir en aquest ciberatac i no es revisaran els fets concrets ni les possibles causes de la bretxa de seguretat, que han sigut investigats tant des del punt de vista tècnic, a més de per l'AEPD, pel Centre Criptològic Nacional i pel CSIRT-CV, com policial per part del departament de ciberdelictes de la Policia Nacional.

No obstant això, i de conformitat amb l'enfocament de risc recollit en les normes d'auditoria, durant la planificació i execució de l'auditoria sí que s'han tingut en consideració les circumstàncies generals del ciberatac, i en particular la gestió de l'incident i el compromís i actitud proactiva de la corporació per a la gestió de la crisi i la recuperació dels serveis.

2. RESPONSABILITATS DELS ÒRGANS SUPERIORS DE L'AJUNTAMENT EN RELACIÓ AMB ELS CONTROLS DE CIBERSEGURETAT

Els òrgans superiors de l'Ajuntament (en particular l'alcalde i la Junta de Govern) són els responsables que hi haja uns controls adequats sobre els sistemes d'informació i les comunicacions. D'acord amb les seues competències, han de garantir que el funcionament de l'entitat resulte conforme amb les normes aplicables i que els controls interns proporcionen una garantia raonable que la informació, els serveis i els sistemes d'informació que els donen suport complisquen les propietats següents, que coincideixen amb les cinc dimensions de la seguretat de la informació que estableix l'Esquema Nacional de Seguretat: confidencialitat, integritat, disponibilitat, autenticitat i traçabilitat.

3. RESPONSABILITAT DE LA SINDICATURA DE COMPTES

D'acord amb el que es preveu en els programes anuals d'actuació de 2021 i 2022 hem realitzat el seguiment de la situació dels controls bàsics de ciberseguretat i de les recomanacions efectuades en l'Informe d'auditoria dels controls bàsics de ciberseguretat de l'Ajuntament de Castelló de la Plana. Exercici 2019.

La responsabilitat de la Sindicatura de Comptes és concloure sobre la situació dels controls bàsics de ciberseguretat revisats, proporcionant una avaluació sobre el seu disseny i eficàcia operativa, sobre el compliment de la normativa bàsica relativa a la seguretat de la informació i, si és el cas, formular recomanacions que contribuïsquen a esmenar les deficiències observades i a millorar els procediments de control.

Aquesta auditoria s'ha centrat en l'anàlisi de la situació actualitzada dels huit CBCS revisats en l'auditoria de l'any 2019, relacionats amb les aplicacions i sistemes que suporten el procés comptable-pressupostari, la gestió tributària i recaptadora i altres sistemes d'interès general.

Per a això, hem dut a terme el treball de conformitat amb els *Principis fonamentals de fiscalització de les institucions públiques de control extern* i amb les normes tècniques de fiscalització aprovades pel Consell de la Sindicatura recollides en el *Manual de fiscalització de la Sindicatura de Comptes*. Aquests principis exigeixen que complim els requeriments d'ètica, així com també que planifiquem i executem l'auditoria amb la finalitat d'obtenir una seguretat limitada sobre la situació dels CBCS revisats.

Considerem que l'evidència d'auditoria obtinguda proporciona una base suficient i adequada per a fonamentar les nostres conclusions sobre l'estat dels controls bàsics de ciberseguretat, d'acord amb l'abast limitat del treball.

Els procediments realitzats en una auditoria de seguretat limitada són reduïts en comparació amb els que es requereixen per a obtenir una seguretat raonable, però s'espera que el nivell de seguretat siga, d'acord amb el judici professional de l'auditor, significatiu per als destinataris de l'informe. La seguretat limitada no garanteix que una auditoria realitzada de conformitat amb els *Principis fonamentals de fiscalització dels òrgans de control extern* i amb les normes tècniques de fiscalització recollides en el *Manual de fiscalització de la Sindicatura de Comptes* detecte sempre un incompliment significatiu quan existisca.

En l'apèndix 1 es proporciona un major detall de la metodologia utilitzada. En l'apèndix 2 es detallen les constatacions de l'auditoria que sustenten les conclusions i les recomanacions d'aquest informe.

4. CONCLUSIONS

Encara que s'han realitzat progressos des de la nostra auditoria anterior i s'han atés parcialment les nostres recomanacions, l'índex de maduresa general dels controls bàsics de ciberseguretat és insuficient i ha de millorar per a aconseguir els nivells exigits per l'ENS

Com a resultat del treball realitzat, amb l'abast assenyalat en l'apartat anterior, cal concloure que l'**índex de maduresa general** en la gestió dels controls bàsics de ciberseguretat aconseguix un **58,5%**, que es correspon amb un nivell de maduresa *N2, repetible però intuïtiu*; és a dir, els controls es realitzen, però hi ha controls parcialment establits o els procediments no s'han formalitzat documentalment.

Encara que l'Ajuntament ha atès de manera parcial les nostres recomanacions i l'índex de maduresa general ha millorat des del 50,9% de la nostra auditoria de 2019, l'índex de maduresa actual continua sent insuficient per a garantir un grau adequat de seguretat i aconseguir el 80% requerit per l'ENS.

Els resultats detallats obtinguts per a cada un dels CBCS i la seua evolució es mostren en el quadre 1.

Quadre 1. Índex de maduresa dels controls bàsics de ciberseguretat

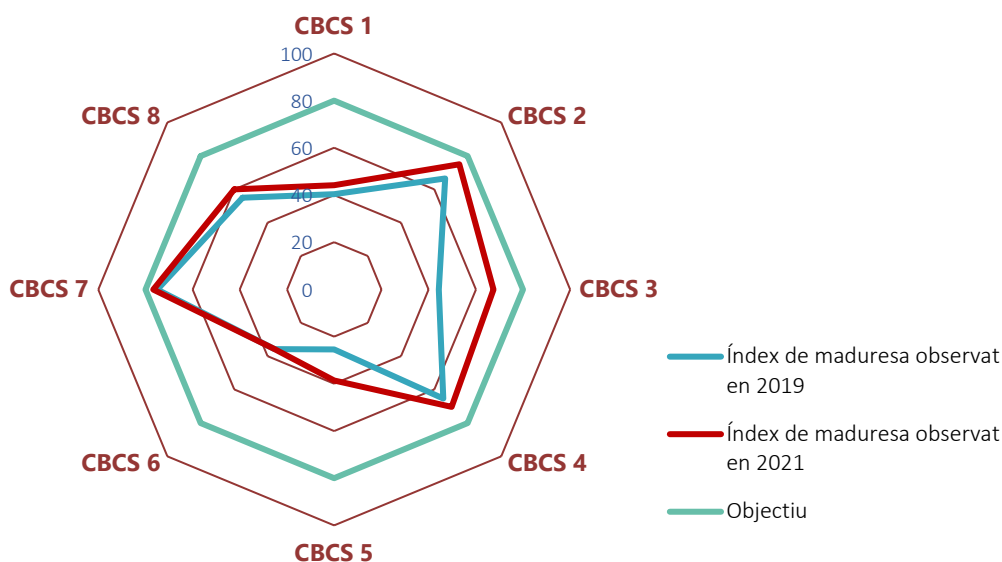
Control	2019			2021		
	Índex de maduresa	Nivell de maduresa	Índex de compliment	Índex de maduresa	Nivell de maduresa	Índex de compliment
CBCS 1 Inventari i control de dispositius físics	40,4%	N1	50,4%	44,1%	N1	55,1%
CBCS 2 Inventari i control de programari autoritzat i no autoritzat	66,5%	N2	83,1%	75,0%	N2	93,8%
CBCS 3 Procés continu d'identificació i solució de vulnerabilitats	44,3%	N1	55,4%	67,5%	N2	84,4%
CBCS 4 Ús controlat de privilegis administratius	65,4%	N2	81,3%	70,4%	N2	88,0%
CBCS 5 Configuracions segures del programari i maquinari	25,4%	N1	31,7%	38,6%	N1	48,3%
CBCS 6 Registre de l'activitat dels usuaris	35,7%	N1	44,6%	35,7%	N1	44,6%
CBCS 7 Còpies de seguretat de dades i sistemes	75,0%	N2	93,8%	76,7%	N2	95,8%
CBCS 8 Compliment normatiu i governança de ciberseguretat	55,0%	N2	68,8%	60,0%	N2	75,0%
General	50,9%	N2	63,7%	58,5%	N2	73,1%

L'índex de compliment dels CBCS és del 73,1%, que resulta de comparar l'indicador de maduresa amb el nivell requerit o objectiu que té el sistema segons l'ENS, que és el 80% o *N3, procés definit*. Aquest índex ha millorat des del 63,7% del nostre informe anterior i la comparació dels resultats detallats d'aquest treball amb els obtinguts l'any 2019 mostra una lleugera millora en la majoria dels controls (vegeu apartat 5 següent).

A pesar de la lleu millora experimentada, el nivell d'efectivitat en els controls analitzats encara és insuficient i cap control aconsegueix l'objectiu del 80%. Hi ha possibilitats clares de millora per a aconseguir els nivells exigits per l'ENS per a la protecció dels sistemes d'informació i particularment sobre aquells controls que presenten deficiències significatives i no arriben al nivell de maduresa N2 (CBCS 1, CBCS 5 i CBCS 6). En l'apartat 5 es realitzen les recomanacions pertinents amb aquesta finalitat.

D'una manera més sintètica i gràfica, la situació observada dels controls es reflecteix en el gràfic 1, tant en aquesta auditoria com en la realitzada l'any 2019.

Gràfic 1. Índex de maduresa dels controls bàsics de ciberseguretat

La nostra auditoria i els indicadors reflecteixen la situació a 31 de desembre de 2021.

L'Ajuntament de Castelló de la Plana té establida una governança de la ciberseguretat acceptable, però ha de finalitzar les accions iniciades per a reforçar-la

Els òrgans superiors de l'Ajuntament (en particular l'alcalde i la Junta de Govern) són els responsables que hi haja uns controls adequats sobre els sistemes d'informació i les comunicacions, i la seua implicació, compromís i lideratge constitueixen, possiblement, el factor més important per a la implantació reeixida d'un sistema de gestió de la seguretat de la informació que garantisca la ciberresiliència de l'entitat.

Hem pogut verificar l'existència d'un adequat nivell de compromís i conscienciació amb la ciberseguretat per part dels òrgans superiors de l'Ajuntament, la qual cosa, juntament amb l'existència d'uns adequats processos de gestió, ens permet afirmar que la governança de ciberseguretat aconsegueix un nivell acceptable.

Hi ha projectes i iniciatives que es troben en fase de planificació o la implantació dels quals ha sigut retardada a causa de la gestió del ciberatac patit l'any 2021 que, en cas de ser finalitzats i explotats de manera efectiva, tindran un impacte positiu des del punt de vista operatiu i de la seguretat. Els òrgans superiors de l'Ajuntament han de mantindre l'actual nivell de compromís i suport amb la seguretat de la informació, a fi de garantir el desenvolupament efectiu dels projectes en curs, millorar els nivells de maduresa dels controls i solucionar les deficiències identificades.

El grau de compliment de la normativa relativa a la seguretat de la informació és insuficient

La revisió del compliment de legalitat en matèria relacionada amb la seguretat de la informació ha posat de manifest un nivell insuficient de compliment de la normativa. Hi ha incompliments significatius, que s'assenyalen en l'apartat 5, sobre els quals s'ha d'actuar per a esmenar-los ràpidament.

5. RECOMANACIONS I MESURES NECESSÀRIES PER AL COMPLIMENT DE LA LEGALITAT

Per a esmenar les deficiències de control identificades per la Sindicatura en aquesta auditoria i millorar els nivells de control assenyalats en l'apartat 4 anterior, reformulem les recomanacions que es van efectuar en l'auditoria de 2019, considerant les millores realitzades des de llavors. L'Ajuntament haurà de dedicar els esforços i recursos necessaris per a esmenar les deficiències pendents.

També s'assenyalen les mesures per al compliment de la legalitat que han d'adoptar-se.

Sobre l'inventari i control de dispositius físics (CBCS 1)

1. Aprovar formalment un procediment unificat per a la gestió de l'inventari i el control d'actius físics que reculli el procés complet i s'aplique a tots els sistemes d'informació de l'Ajuntament, considerant la incorporació de les revisions periòdiques del maquinari instal·lat, actualitzant degudament l'inventari i incloent-hi les dates d'aquestes revisions.
2. Implantar les solucions que permeten restringir l'accés de dispositius físics no autoritzats a la xarxa corporativa.

Sobre l'inventari i control de programari autoritzat (CBCS 2)

3. Elaborar i aprovar un procediment per a la gestió integral del programari de l'entitat que preveja:
 - L'elaboració de llistes de programari autoritzat (llistes blanques).
 - El conjunt de mesures implantades per a impedir l'execució de programari no autoritzat.
 - El pla de manteniment de la totalitat del programari utilitzat, detallant el procés de gestió de manteniment del programari actualment implantat.
4. Finalitzar el procés en curs per a actualitzar tots els sistemes que es troben fora del període de suport.

Sobre el procés continu d'identificació i solució de vulnerabilitats (CBCS 3)

5. Establir un procediment d'identificació i solució de vulnerabilitats que s'aplique de manera integral a la totalitat de sistemes de l'Ajuntament i que considere la prioritització de les vulnerabilitats identificades basada en l'anàlisi de riscos, així com la resolució i documentació, identificant dates, prioritat, responsable, solució, etc.

Sobre l'ús controlat de privilegis administratius (CBCS 4)

6. Actualitzar i millorar el procediment existent per a la gestió d'usuaris de manera que reculli i amplie la gestió d'usuaris amb privilegis d'administració, que establisca les directrius per a tots els sistemes de l'entitat i que incloga la política d'autenticació que cal aplicar a aquest tipus de comptes.

Sobre les configuracions segures del programari i maquinari (CBCS 5)

7. Actualitzar i millorar el procediment aprovat de configuració segura o fortificació dels sistemes que considere la seguretat per defecte i el criteri de mínima funcionalitat, i que siga aplicable a la totalitat dels sistemes de l'Ajuntament.

Paral·lelament, s'aconsella desenvolupar un procediment de gestió continuada de la configuració dels sistemes, particularment dels sistemes crítics de l'entitat. Aquest procediment ha de preveure la gestió de canvis en els sistemes i la revisió periòdica dels canvis realitzats, per mitjà d'un procediment manual o per mitjà d'eines automatitzades de monitoratge.

Sobre el registre de l'activitat dels usuaris (CBCS 6)

8. Aprovar formalment un procediment per al tractament de *logs* d'auditoria de l'activitat dels usuaris, que especifique, com a mínim, els sistemes afectats, la informació que es reté, el període de retenció, còpies de seguretat, gestió de drets d'accés al registre i implantació i documentació d'un procés de revisió dels *logs*.

Per a la revisió de *logs* és aconsellable centralitzar-los en sistemes dedicats a aquest efecte, per la qual cosa es recomana continuar amb el projecte iniciat per l'Ajuntament destinat a la implantació d'un sistema de recollida i centralització de *logs*.

Sobre la còpia de seguretat de dades i sistemes (CBCS 7)

9. Actualitzar i millorar el procediment de seguretat existent de manera que represente amb fidelitat el conjunt de mesures ja implantades per a la gestió de còpies de seguretat de dades i sistemes, i que detalle addicionalment les dades i sistemes afectats, la periodicitat de les còpies, ubicacions, responsables, proves de restauració i els requisits de protecció de les còpies.

Sobre el compliment normatiu i governança de la ciberseguretat (CBCS 8)

10. Implantar les mesures necessàries per a donar compliment als requisits del Reial Decret 3/2010, de 8 de gener, que regula l'Esquema Nacional de Seguretat. Específicament, l'Ajuntament ha de:
 - Aprovar la declaració d'aplicabilitat i adoptar les mesures de seguretat que s'hi descriuen.
 - Realitzar les auditories de compliment previstes en l'article 34 del Reial Decret 3/2010.
 - Publicar en la seu electrònica les declaracions de conformitat i els distintius corresponents, d'acord amb la Instrucció Tècnica de Seguretat de conformitat amb l'ENS del 13 d'octubre de 2016.
11. L'incompliment assenyalat en l'informe de 2019 s'ha esmenat.
12. L'incompliment assenyalat en l'informe de 2019 s'ha esmenat.

Seguiment de recomanacions anteriors

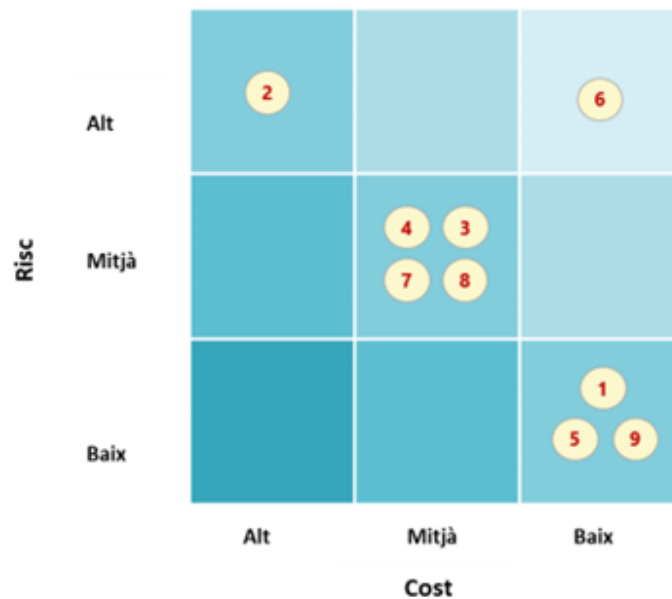
Hem realitzat un seguiment de les recomanacions efectuades en l'informe d'auditoria de l'any 2019.

Tal com es mostra en el quadre 2, de les dotze recomanacions realitzades en aquell informe, dues no s'han atés i huit ho han sigut només parcialment.

Priorització de les recomanacions

A fi que es puguin establir accions basades en criteris de cost/benefici, en el gràfic 2 es mostra la classificació de les recomanacions segons els criteris combinats de **risc potencial que cal mitigar** i **cost estimat de la implantació**. Aquest gràfic s'ha actualitzat respecte al treball realitzat l'any 2019, adaptant la relació risc/cost de cada recomanació i considerant les millores realitzades des de la revisió anterior. No s'hi inclouen els punts 10 a 12 anteriors, ja que són mesures de compliment obligat.

Gràfic 2. Riscos que s'atenen i cost d'implantació de les recomanacions

Actuacions en curs

Encara que no s'han tingut en compte en el càlcul dels indicadors que es mostren en l'apartat 4, hem verificat que en el moment de finalització del treball de camp de l'auditoria s'han iniciat o planificat actuacions en matèria de ciberseguretat en diversos àmbits que atendrien algunes de les recomanacions anteriors. Aquestes actuacions es troben alineades amb els objectius de l'Ajuntament per a l'adequació a l'ENS. La implantació efectiva d'aquestes actuacions tindrà un impacte positiu en el nivell de ciberseguretat de l'entitat.

Enumerem a continuació les actuacions que es troben planificades o en execució i que per la seua rellevància cal destacar:

- Contractació en mode servei d'un centre d'operacions de ciberseguretat (SOC) i una oficina tècnica de seguretat de la informació (OTSI). El plec de prescripcions tècniques inclou objectius i serveis, entre els quals es troben la millora del sistema de gestió de seguretat de la informació (SGSI) de l'organització i l'adequació a l'ENS.
- Aprovació d'un pla de transformació tecnològica. El pla s'ha elaborat per a aplicar-lo en el període 2022 a 2027 per la regidoria de Modernització. El pla, que aprovarà pròximament la Junta de Govern, inclou un total de 63 accions distribuïdes en 7 línies estratègiques i inclou específicament objectius relatius al compliment normatiu i a la seguretat de la informació.
- Desplegament de serveis i eines proporcionats pel CSIRT-CV, com a part del Pla de Xoc de Ciberseguretat per a les entitats locals de la Comunitat Valenciana, i l'adquisició i desplegament de solucions finançades per mitjà dels fons europeus Next Generation EU. Està previst el desplegament de:

- LUCIA (Llista Unificada de Coordinació d'Incidents i Amenaces), eina per a la gestió de ciberincidents.
- SAT-INET (Sistema d'Alerta Primerenca d'Internet), servei desenvolupat i implantat per l'Equip de Resposta davant Incidents de Seguretat de la Informació del Centre Criptològic Nacional (CCN-CERT) per a la detecció en temps real de les amenaces i incidents.
- EMMA, solució del CCN-CERT desenvolupada per a agilitar la visualització d'actius en una xarxa, la seua autenticació i segregació, així com l'automatització d'auditories de seguretat de la infraestructura.
- GLORIA, plataforma per a la gestió d'incidents i amenaces de ciberseguretat a través de tècniques de correlació complexa d'esdeveniments (SIEM).

Quadre 2. Seguiment de recomanacions

Recomanacions de l'informe anterior	Situació a 31 de desembre de 2021 respecte a l'informe anterior	Estat de la recomanació	Conseqüència en l'Informe
<p>1 Aprovar formalment un procediment unificat per a la gestió de l'inventari i el control d'actius físics que reculla el procés complet i s'aplique a tots els sistemes d'informació de l'Ajuntament. A l'hora d'establir aquest procés és necessari considerar els aspectes següents.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Incloure les revisions periòdiques del maquinari instal·lat, actualitzant degudament l'inventari i incloent-hi les dates d'aquestes revisions - Considerar l'ús d'eines que permeten fer automàticament l'inventari dels sistemes que actualment es gestionen de manera manual. 	<p>Adicionalment al registre manual existent, s'ha implantat una eina EPDR (<i>endpoint detection and response</i>) que cobreix tots els elements de maquinari (equips i servidors) per mitjà d'un reconeixement automàtic.</p>	<p>Aplicada parcialment</p>	<p>S'actualitza la redacció feta en 2019.</p>
<p>2 Implantar les solucions que permeten restringir l'accés de dispositius físics no autoritzats a la xarxa corporativa.</p>	<p>S'ha elaborat un plec per a adquisició i desplegament d'un sistema NAC (<i>network access control</i>) que es troba pendent de finalització i publicació.</p>	<p>No aplicada</p>	<p>Es manté la redacció.</p>
<p>Elaborar i aprovar un procediment per a la gestió integral del programari de l'entitat que preveja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - L'elaboració de llistes de programari autoritzat (llistes blanques). - L'ús d'aplicacions que impedisquen l'execució de programari no autoritzat o, si això no pot ser, la realització i documentació de revisions periòdiques. - La definició d'un pla de manteniment de la totalitat del programari utilitzat, incloent-hi tant aquell el manteniment del qual es realitza directament per l'Ajuntament com el programari el manteniment del qual es realitza per empreses contractades amb aquesta finalitat. 	<p>S'ha implantat una eina que inventaria de manera automàtica el programari instal·lat en tots els equips de la xarxa local i impedeix l'execució de programari no autoritzat.</p> <p>Es disposa de la relació del programari utilitzat per l'Ajuntament en els seus equips. La instal·lació de nou programari requereix revisió i aprovació.</p> <p>L'Ajuntament disposa d'un pla de manteniment que, si bé no es troba formalitzat en un document aprovat, sí que detalla les necessitats i accions que asseguren el manteniment dels sistemes.</p>	<p>Aplicada parcialment</p>	<p>S'actualitza la redacció feta en 2019.</p>
<p>4 Revisar i actualitzar tots els sistemes que es troben fora del període de suport.</p>	<p>S'han actualitzat tots els sistemes que es trobaven fora del període de suport excepte una aplicació, però ja s'ha adjudicat un contracte per a actualitzar-la.</p>	<p>Aplicada parcialment</p>	<p>S'actualitza la redacció feta en 2019.</p>

Recomanacions de l'informe anterior	Situació a 31 de desembre de 2021 respecte a l'informe anterior	Estat de la recomanació	Conseqüència en l'Informe
<p>Establir un procediment d'identificació i solució de vulnerabilitats que s'aplique de manera integral a la totalitat de sistemes de l'Ajuntament i que considere, com a mínim, els aspectes següents:</p> <p>5</p> <ul style="list-style-type: none"> - La identificació de vulnerabilitats, incloent-hi l'escaneig per mitjà d'eines específiques i l'anàlisi prèvia a l'entrada en producció dels sistemes. - La prioritització de les vulnerabilitats identificades basada en l'anàlisi de risc, així com la resolució i documentació, identificant dates, prioritat, responsable, solució, etc. 	<p>S'ha desplegat una eina recomanada pel CSIRT-CV per a l'escaneig de vulnerabilitats en tots els sistemes, que és utilitzada per al desplegament de nous sistemes, de manera periòdica en sistemes existents i davant determinades amenaces.</p> <p>S'ha desplegat el sistema microCLAUDIA per a la provisió de vacunes davant de codi nociu de tipus <i>ransomware</i>, i l'eina CARMEN, que monitora els fluxos de dades per a la identificació d'amenaces persistents avançades.</p> <p>L'eina EPDR desplegada permet la gestió i instal·lació de pedaços de seguretat dels sistemes Windows.</p>	<p>Aplicada parcialment</p>	<p>S'actualitza la redacció feta en 2019.</p>
<p>Aprovar el procediment existent per a la gestió d'usuaris amb privilegis d'administració que establisca les directrius per a tots els sistemes de l'entitat i que incloga:</p> <p>6</p> <ul style="list-style-type: none"> - L'eliminació, sempre que siga possible des del punt de vista tècnic, de tots els usuaris no nominatius amb privilegis administratius de tots els sistemes. Totes les activitats de gestió han de realitzar-se amb usuaris nominatius. - Quan hi haja raons d'índole tècnica que impedisquen l'eliminació d'usuaris genèrics, el seu ús ha d'estar controlat de manera que es mantinga el principi de traçabilitat de les accions en els sistemes. - La política d'autenticació que cal aplicar a aquest tipus de comptes i que ha de fer-se extensiva a tots els sistemes i aplicacions de l'Ajuntament. 	<p>S'ha implantat una eina per a la gestió de contrasenyes que està adequadament configurada i protegida per mitjà de còpies de seguretat en el núvol.</p> <p>S'ha aprovat un procediment de gestió d'usuaris dels sistemes d'informació de l'Ajuntament que inclou la gestió de privilegis.</p> <p>S'han eliminat o deshabilitat els usuaris administradors no nominatius de determinats sistemes l'existència dels quals no es trobava justificada. No obstant això, per a aquells sistemes en què s'ha deshabilitat <i>single sign-on</i>, se'ns ha indicat que hi ha usuaris administradors compartits.</p>	<p>Aplicada parcialment</p>	<p>S'actualitza la redacció feta en 2019.</p>
<p>Aprovar i implantar un procediment de configuració segura o fortificació dels sistemes que considere la seguretat per defecte i el criteri de mínima funcionalitat i que s'aplique a la totalitat dels sistemes de l'Ajuntament. Per a això, es proposa el desenvolupament de guies d'instal·lació específiques per sistemes, basades en les recomanacions dels fabricants i en les recomanacions dels organismes de referència, com ara les guies STIC de les</p> <p>7</p>	<p>S'ha aprovat un procediment de gestió del canvi i configuracions segures dels sistemes d'informació de l'Ajuntament. No obstant això, únicament es disposa de plantilles per a la configuració de determinats dispositius.</p> <p>Les eines CLARA i ROCÍO s'utilitzen per a analitzar, sobre determinats sistemes, les característiques de seguretat tècniques definides pel CCN per al compliment de l'ENS.</p>	<p>Aplicada parcialment</p>	<p>S'actualitza la redacció feta en 2019.</p>

Recomanacions de l'informe anterior	Situació a 31 de desembre de 2021 respecte a l'informe anterior	Estat de la recomanació	Conseqüència en l'Informe
<p>sèries 400, 500 i 600 del CCN (com ja s'està fent per a un subconjunt dels actius de l'entitat).</p> <p>Paral·lelament, s'aconsella desenvolupar un procediment de gestió continuada de la configuració dels sistemes, particularment dels sistemes crítics de l'entitat. Aquest procediment ha de preveure la gestió de canvis en els sistemes i la revisió periòdica dels canvis realitzats, bé per mitjà d'un procediment manual o per mitjà d'eines automatitzades de monitoratge de la configuració.</p> <p>8 Aprovar formalment un procediment per al tractament de <i>logs</i> d'auditoria de l'activitat dels usuaris, que especifique, com a mínim, els sistemes afectats, la informació que es reté, el període de retenció, còpies de seguretat, gestió de drets d'accés al registre i implantació i documentació d'un procés de revisió dels <i>logs</i>.</p> <p>Per a la revisió de <i>logs</i> és aconsellable centralitzar-los en sistemes dedicats a aquest efecte, per la qual cosa es recomana continuar amb el projecte iniciat per l'Ajuntament destinat a la implantació d'un sistema de recollida i centralització de <i>logs</i>.</p>	<p>Sense variació.</p>	<p>No aplicada</p>	<p>Es manté la redacció.</p>
<p>9 Aprovar formalment el procediment per a la gestió de còpies de seguretat de dades i sistemes i implantar, d'acord amb el que s'estableix en aquest procediment, el procés de proves de recuperació planificades.</p>	<p>S'ha aprovat un procediment de suport i recuperació de la informació de l'Ajuntament, però el document disposa d'un nivell de detall limitat i no descriu amb exactitud el procés implantat.</p> <p>Es realitzen còpies de seguretat externa per a la gestió d'expedients, procés que realitza una empresa externa a l'Ajuntament.</p>	<p>Aplicada parcialment</p>	<p>S'actualitza la redacció feta en 2019.</p>
<p>10 Implantar les mesures necessàries per a donar compliment als requisits del Reial Decret 3/2010, de 8 de gener, que regula l'Esquema Nacional de Seguretat. Específicament, l'Ajuntament ha de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Completar la designació de les figures relacionades amb el compliment de l'ENS definides en la política de seguretat. 	<p>Sense variació en 2021.</p> <p>S'ha realitzat l'actualització i aprovació de la política de seguretat l'any 2022, incloent-hi l'actualització dels nomenaments.</p> <p>Encara que aquest fet no és considerat en el càlcul dels índexs de maduresa per haver-se realitzat amb</p>	<p>Aplicada parcialment</p>	<p>S'actualitza la redacció feta en 2019.</p>

Recomanacions de l'informe anterior	Situació a 31 de desembre de 2021 respecte a l'informe anterior	Estat de la recomanació	Conseqüència en l'Informe
<ul style="list-style-type: none"> - Aprovar la declaració d'aplicabilitat i adoptar les mesures de seguretat que s'hi descriuen. - Realitzar les auditories de compliment previstes en l'article 34 del Reial Decret 3/2010. - Publicar en la seu electrònica les declaracions de conformitat i els distintius corresponents, d'acord amb la Instrucció Tècnica de Seguretat de conformitat amb l'ENS del 13 d'octubre de 2016 	<p>posterioritat al 31 de desembre de 2021, sí que ho tenim en compte per a actualitzar la nostra recomanació</p>		
<p>En relació amb la protecció de dades personals, l'Ajuntament ha d'adaptar-se al que s'estableix en l'RGPD i la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre. En particular ha de:</p> <p>11 - Aplicar les mesures organitzatives i tècniques necessàries per a protegir les dades personals, d'acord amb l'article 24.1 de l'RGPD.</p> <p>- Planificar i executar auditories de compliment en matèria de protecció de dades.</p>	<p>S'ha contractat un servei per a l'externalització del delegat de protecció de dades que es troba en execució en l'actualitat, Aquest contracte inclou les activitats necessàries per a donar compliment a les obligacions de l'RGPD.</p> <p>S'han realitzat auditories internes de compliment que han identificat determinades no conformitats majors que es troben esmenades.</p>	Aplicada	S'elimina
<p>12 Dur a terme les auditories del registre de factures exigides per la Llei 25/2013, de 27 de desembre.</p>	<p>L'auditoria de 2020 s'ha realitzat en 2022.</p> <p>Encara que aquest fet no és considerat en el càlcul dels índexs de maduresa per haver-se realitzat amb posterioritat al 31 de desembre de 2021, sí que ho tenim en compte per a actualitzar la nostra recomanació</p>	Aplicada	S'elimina

APÈNDIX 1

Metodologia aplicada

Introducció

Cada vegada un major nombre d'aspectes de la gestió pública es realitza amb el suport de complexos sistemes informatitzats, i la connectivitat per internet s'ha convertit en una característica fonamental d'aquests sistemes d'informació. Aquesta circumstància ha comportat un gran creixement de les amenaces de tota mena provinents del ciberespai, majors riscos de ciberseguretat i s'han multiplicat els incidents de seguretat de què són víctimes els sistemes d'informació i comunicacions de les entitats públiques, amb greus repercussions potencials –i en molts casos, reals– tant econòmiques com en la prestació dels serveis públics.

Les entitats locals, i els ajuntaments en particular, no són alienes a aquesta problemàtica de la ciberseguretat en la seua mateixa operatòria, per la qual cosa han d'implementar controls sobre la seguretat de la informació i les comunicacions d'acord amb les directrius establides en l'Esquema Nacional de Seguretat, que és **de compliment obligat**.

Per aquestes raons, és imperatiu que els responsables dels ajuntaments gestionen els riscos associats amb el funcionament i ús dels sistemes d'informació que s'utilitzen per a desenvolupar i prestar els serveis públics. Així mateix, han d'establir controls de ciberseguretat adequats per a mantindre els sistemes d'informació protegits davant de les amenaces de seguretat i evitar la interrupció en els serveis prestats als ciutadans i ajuntaments.

La gestió dels riscos de ciberseguretat comprén una àmplia gamma d'activitats orientades a protegir els sistemes d'informació i les dades davant d'accessos no autoritzats i altres amenaces cibernetiques, detectar anomalies i incidents que els afecten negativament i mitigar-ne l'impacte, i també respondre i recuperar-se d'incidents.

Tot i que l'adopció de mesures de seguretat adequades fa més resilents les organitzacions davant dels ciberatacs, l'anàlisi dels incidents produïts que es realitza en els informes INES² del CCN revela que les organitzacions no sempre implementen ni tan sols les mesures més bàsiques que podrien haver evitat o mitigat el mal causat. D'altra banda, el fet que els ciberatacs romanguen en molts casos sense ser detectats durant molt de temps pot ser evidència que les mesures bàsiques no estan implementades correctament.

En definitiva, l'existència d'uns controls eficaços de ciberseguretat és un element essencial per a la prestació de serveis públics d'una administració tecnològicament avançada. En aquest sentit considerem que **la implantació dels controls bàsics de ciberseguretat (CBCS)** –un subconjunt de les mesures de seguretat obligatòries exigides per l'ENS–, **constitueix una mesura bàsica de ciberhigiene** per a les administracions públiques.

Objectiu de l'auditoria

D'acord amb el que es preveu en els programes anuals d'actuació de 2021 i 2022, el nostre objectiu ha sigut realitzar el seguiment de la situació dels controls bàsics de ciberseguretat

² Informe Nacional de l'Estat de Seguretat dels Sistemes de les TIC del CCN.

i de les recomanacions efectuades en l'Informe d'auditoria dels controls bàsics de ciberseguretat de l'Ajuntament de Castelló de la Plana. Exercici 2019, així com obtindre una seguretat limitada i concloure sobre la situació dels controls bàsics de ciberseguretat revisats. Per a això n'hem avaluat tant el disseny³ com l'eficàcia operativa⁴ per a garantir la integritat, disponibilitat, autenticitat, confidencialitat i traçabilitat de la informació, els serveis i els sistemes d'informació que els donen suport. També hem revisat el compliment de la normativa bàsica relativa a la seguretat de la informació.

Així mateix, hem formulat recomanacions que contribuïsquen a esmenar les deficiències observades i millorar els procediments de control, tenint en consideració les millores introduïdes des de la nostra auditoria anterior.

Aquesta auditoria s'ha centrat en l'anàlisi de la situació actualitzada dels huit CBCS revisats en l'auditoria de l'any 2019, relacionats amb les aplicacions i sistemes que suporten el procés comptable-pressupostari, la gestió tributària i recaptadora i altres sistemes d'interès general.

Abast

L'auditoria s'ha centrat en l'anàlisi de la situació dels huit CBCS:

- CBCS 1 Inventari i control de dispositius físics
- CBCS 2 Inventari i control de programari autoritzat i no autoritzat
- CBCS 3 Procés continu d'identificació i solució de vulnerabilitats
- CBCS 4 Ús controlat de privilegis administratius
- CBCS 5 Configuracions segures del programari i maquinari
- CBCS 6 Registre de l'activitat dels usuaris
- CBCS 7 Còpies de seguretat de dades i sistemes
- CBCS 8 Compliment normatiu i governança de ciberseguretat

Atesa la naturalesa de l'objecte material a revisar –la gran amplitud, complexitat i diversitat dels sistemes d'informació d'un ens local de grans dimensions– ha sigut necessari delimitar i concretar quins sistemes s'havien d'analitzar. En aquest sentit, hem analitzat les aplicacions que suporten els processos de gestió comptable i pressupostària i la gestió tributària i recaptadora, així com els controls que tenen implantats.

Adicionalment, per la seua importància per al bon funcionament dels sistemes d'informació i la ciberseguretat, hem analitzat els tipus d'elements següents:

³ L'avaluació del disseny d'un control implica la consideració per l'auditor de si el control, de manera individual o en combinació amb altres controls, és capaç de previndre de manera eficaç, o de detectar i corregir, la materialització dels riscos previstos. És a dir, és capaç de complir l'objectiu de control.

⁴ L'auditor comprova que el control existeix i que l'entitat l'està utilitzant.

- controlador de domini
- programari de virtualització
- equips d'usuari (una mostra)
- elements de la xarxa de comunicacions (una mostra)
- elements de seguretat (una mostra)

Àmbit temporal

Quant a l'àmbit temporal del treball, les conclusions es refereixen a la situació dels controls a 31 de desembre de 2021, data sobre la qual s'han calculat els indicadors de l'Informe, ja que fins a aquell moment s'ha admés qualsevol evidència disponible. Per tant, amb caràcter general l'Informe reflecteix la situació en aquell moment, ja que és freqüent que, des que s'inicia el treball de camp, determinades deficiències observades i assenyalades als gestors siguin esmenades i són considerades d'aquesta manera en les conclusions i en els indicadors.

Adicionalment, les constatacions de l'auditoria, les conclusions i l'esborrany previ de l'informe es discuteixen amb els responsables de l'entitat auditada, d'acord amb el que s'estableix en el nostre *Manual de fiscalització*.

Metodologia

Hem dut a terme el treball de conformitat amb els *Principis fonamentals de fiscalització de les institucions públiques de control extern* i amb les normes tècniques de fiscalització aprovades pel Consell de la Sindicatura i recollides en el *Manual de fiscalització* de la Sindicatura de Comptes. Aquests principis exigeixen que complim els requeriments d'ètica, com també que planifiquem i executem l'auditoria amb la finalitat d'obtenir una seguretat limitada sobre la situació dels CBCS revisats.

Som independents de l'entitat auditada, de conformitat amb els requeriments d'ètica i protecció de la independència exigits per la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria dels òrgans de control extern i per l'article 8 de l'LSC.

La Unitat d'Auditoria de Sistemes d'Informació de la Sindicatura de Comptes (UASI) ha realitzat aquesta auditoria dels controls bàsics de ciberseguretat seguint la metodologia establida en la guia pràctica de fiscalització GPF-OCEX 5313, "Revisió dels controls bàsics de ciberseguretat (CBCS)".

Hem avaluat la situació dels CBCS utilitzant el model de nivell de maduresa dels processos, definit en l'apèndix 1 de la guia esmentada, ja que, a més de ser un sistema àmpliament acceptat, permet establir objectius, realitzar comparacions entre entitats diferents i veure'n l'evolució al llarg del temps.

La guia pràctica de fiscalització dels OCEX 5313

La guia pràctica de fiscalització dels OCEX GPF-OCEX 5313, "Revisió dels controls bàsics de ciberseguretat", va ser aprovada per la Conferència de Presidents dels Òrgans de Control Extern el 12 de novembre de 2018, i forma part del *Manual de fiscalització* de la Sindicatura de Comptes, que es pot consultar en el nostre web. Per a major detall sobre la metodologia utilitzada ens remetem a aquesta guia.

El contingut de la GPF-OCEX 5313, fonamentalment relacionat amb l'auditoria de la seguretat dels sistemes d'informació, és coherent amb els postulats de l'ENS. No obstant això, atesa l'amplitud de l'ENS, que està format per 75 mesures de seguretat, per a la seua inclusió en els CBCS es va seleccionar una sèrie limitada de controls. Per a triar els més rellevants es va atendre el marc conceptual establert per la prestigiosa organització Center for Internet Security (CIS),⁵ que defineix, prioritza i classifica vint controls de ciberseguretat segons la seua importància per a fer front a les ciberamenaces. L'avantatge principal d'aquests controls és que estan orientats a mitigar els atacs més comuns i nocius amb la intenció d'automatitzar-los al màxim possible. Segons el CIS, amb caràcter general, les organitzacions que apliquen només els cinc primers controls poden reduir el seu risc davant ciberatacs al voltant del 85%. Si s'implementen els vint controls el risc es pot reduir un 94%.

Es van triar els set CBCS més rellevants i se'n va afegir un huité relacionat amb el compliment normatiu, per la seua importància en una administració pública. En aquest informe hem destacat, a més, els aspectes relacionats amb la governança de ciberseguretat establerts en l'ENS i en l'RGPD.

Alineació dels CBCS amb l'Esquema Nacional de Seguretat

Com que l'ENS és de compliment obligat per a tots els ens públics, s'ha tingut especial cura que la metodologia d'auditoria dels controls bàsics de ciberseguretat estiguera plenament alineada amb l'ENS. Aquesta alineació facilita a la Sindicatura la realització de les auditories de ciberseguretat i coadjuva a la implantació de l'ENS en els ens auditats, ja que pràcticament tots els subcontrols o controls detallats que verifica la Sindicatura els requereix l'ENS. D'aquesta manera, els huit controls bàsics de ciberseguretat presenten una correspondència (no exacta) amb les referències de l'ENS següents:

⁵ Center for Internet Security, <www.cisecurity.org>.

Quadre 3. Els CBCS i l'ENS

Control	Mesura de seguretat de l'ENS*
CBCS 1 Inventari i control de dispositius físics	op.exp.1
CBCS 2 Inventari i control de programari autoritzat i no autoritzat	op.exp.1 op.exp.2
CBCS 3 Procés continu d'identificació i solució de vulnerabilitats	mp.sw.2 op.exp.4
CBCS 4 Ús controlat de privilegis administratius	op.acc.4 op.acc.5
CBCS 5 Configuracions segures del programari i maquinari	op.exp.2 op.exp.3
CBCS 6 Registre de l'activitat dels usuaris	op.exp.8 op.exp.10
CBCS 7 Còpies de seguretat de dades i sistemes	mp.info.9
CBCS 8 Compliment normatiu i governança de la ciberseguretat	

* Aquestes sigles identifiquen cada una de les mesures de seguretat de l'annex I de l'ENS.

Els CBCS com a mesures de ciberhigiene

L'European Union Agency for Cybersecurity (ENISA) assenyala⁶ que "la ciberhigiene és un principi fonamental relatiu a la seguretat de la informació i, com a analogia amb la higiene personal, és l'equivalent a establir simples mesures rutinàries per a minimitzar els riscos de les ciberamenaces. La suposició subjacent és que les bones pràctiques de ciberhigiene poden proporcionar immunitat en les entitats que les apliquen" i reduir els ciberriscos.⁷

Sintetitzant, la ciberhigiene es refereix al conjunt de pràctiques i accions bàsiques que una organització ha d'implantar per a fer front als riscos de ciberseguretat més comuns i generalitzats a què s'enfronta hui dia.⁸

En aquesta direcció, ENISA estableix deu punts d'acció per a una ciberhigiene adequada. Com s'observa en el quadre 4, dels set CBCS, sense comptar el de compliment normatiu, cinc són coincidents amb els punts d'acció prioritariats recomanats per ENISA com a bones pràctiques de ciberhigiene.

⁶ [Review of Cyber Hygiene Practices](#), ENISA, desembre de 2016. Vegeu la pàgina 14.

⁷ Segons experts citats en l'informe [DOD Needs to Take Decisive Actions to Improve Cyber Hygiene](#) de la US Government Accountability Office (2020), fins al 90% dels ciberatacs podrien evitar-se implantant mesures de ciberhigiene adequades.

⁸ Carnegie Mellon University Software Engineering Institute, *Cyber Hygiene: A Baseline Set of Practices*, 2017. <https://resources.sei.cmu.edu/asset_files/presentation/2017_017_001_508771.pdf>, 2017.

Quadre 4. Punts d'acció d'ENISA

ENISA	CBCS
1. Tindre un registre de tot el maquinari	CBCS 1
2. Tindre un registre de tot el programari per a assegurar-se que s'hi han posat correctament els pedaços	CBCS 2
3. Utilitzar guies de configuració segura i fortificació per a tots els dispositius	CBCS 5
4. Gestionar les dades que entren i ixen de la xarxa	–
5. Escanejar tots els correus electrònics entrants	–
6. Minimitzar els usuaris administradors	CBCS 4
7. Realitzar còpies de seguretat de dades regularment i fer proves de restauració	CBCS 7

A l'efecte d'aquest treball, considerem que els CBCS constitueixen un conjunt de pràctiques i accions bàsiques per a mantindre una ciberhigiene adequada.

També pot consultar-se el nostre [Informe d'auditoria dels controls bàsics de ciberseguretat dels majors ajuntaments de la Comunitat Valenciana. Exercicis 2019 i 2020](#), en l'apartat 5 del qual expliquem per què són importants els CBCS.

Criteris d'auditoria: els controls bàsics de ciberseguretat i els seus subcontrols

Utilitzem els controls bàsics de ciberseguretat com a criteris d'auditoria o criteris d'avaluació. Els CBCS són controls globals formats per 26 subcontrols detallats, tal com es mostra en el quadre següent. Totes les nostres comprovacions tenen com a objectiu contrastar la situació real dels subcontrols en l'entitat davant de les bones pràctiques recollides en la GPF-OCEX 5313, en què s'especifica amb el màxim detall els aspectes comprovats en cada control.

Quadre 5. Els CBCS i els seus subcontrols

Control	Objectiu del control	Subcontrol	
CBCS 1 Inventari i control de dispositius físics	Gestionar activament tots els dispositius de maquinari en la xarxa, de manera que només els dispositius autoritzats tinguen accés a la xarxa.	CBCS 1-1: Inventari d'actius físics autoritzats	L'entitat disposa d'un inventari d'actius físics autoritzats complet, actualitzat i detallat.
		CBCS 1-2: Control d'actius físics no autoritzats	L'entitat disposa de mesures de seguretat per a controlar (detectar i restringir) l'accés de dispositius físics no autoritzats.
CBCS 2 Inventari i control de programari autoritzat	Gestionar activament tot el programari en els sistemes, de manera que només es puga instal·lar i executar programari autoritzat.	CBCS 2-1: Inventari de programari autoritzat	L'entitat disposa d'un inventari de programari complet, actualitzat i detallat.
		CBCS 2-2: Programari suportat pel fabricant	El programari utilitzat per l'entitat té suport del fabricant. En cas contrari, es marca en l'inventari com fora de suport.
		CBCS 2-3: Control de programari no autoritzat	L'entitat disposa de mecanismes que impedeixen la instal·lació i execució de programari no autoritzat.
CBCS 3 Procés continu d'identificació i solució de vulnerabilitats	Disposar d'un procés continu per a obtenir informació sobre noves vulnerabilitats, identificar-les, remeiar-les i reduir la finestra d'oportunitat als atacants.	CBCS 3-1: Identificació de vulnerabilitats	Existeix un procés per a identificar les vulnerabilitats dels components del sistema que assegura que aquestes són identificades en temps oportú.
		CBCS 3-2: Priorització	Les vulnerabilitats identificades són analitzades i prioritzades per a la resolució atenent el risc que suposen per a la seguretat del sistema.
		CBCS 3-3: Resolució de vulnerabilitats	Es realitza un seguiment de la correcció de les vulnerabilitats identificades, de manera que es garanteix que es resolen en el temps previst en el procediment.
		CBCS 3-4: Pedaços	L'entitat disposa de procediments i eines que permeten aplicar els pedaços de seguretat publicats pels fabricants en un temps raonable.
CBCS 4 Ús controlat de privilegis administratius	Desenvolupar processos i utilitzar eines per a identificar, controlar, previndre i corregir l'ús i configuració de privilegis administratius en ordinadors, xarxes i aplicacions.	CBCS 4-1: Inventari i control de comptes d'administració	Els privilegis d'administració estan limitats adequadament i l'entitat disposa d'un inventari de comptes d'administració que facilita el correcte control.
		CBCS 4-2: Canvi de contrasenyes per defecte	Les contrasenyes per defecte dels comptes que no s'utilitzen o són estàndard es canvien abans de l'entrada en producció del sistema.
		CBCS 4-3: Ús dedicat de comptes d'administració	Els comptes d'administració només es realitzen per a les tasques que són estrictament necessàries.
		CBCS 4-4: Mecanismes d'autenticació	Els comptes d'administració estan subjectes a mecanismes d'autenticació robustos, que impedeixen l'accés no autoritzat per mitjà d'aquests comptes.
		CBCS 4-5: Auditoria i control	L'ús dels comptes d'administració està subjecte a auditoria i control de les activitats realitzades.

Control	Objectiu del control	Subcontrol	
CBCS 5 Configuracions segures del programari i maquinari de dispositius mòbils, portàtils, equips de taula i servidors	Establir, implantar i gestionar la configuració de seguretat, per mitjà d'un procés de control de canvis i gestió de la configuració rigorós, amb l'objectiu de previndre atacs a través de l'explotació de serveis i configuracions vulnerables.	CBCS 5-1: Configuració segura	L'entitat ha definit, documentat i implantat estàndards de configuració segura per a tots els sistemes operatius i programari.
		CBCS 5-2: Gestió de la configuració	L'entitat disposa de mecanismes que li permeten detectar canvis no autoritzats o erronis de la configuració i la seua correcció (retorn a la configuració segura) en un període de temps oportú.
CBCS 6 Registre de l'activitat dels usuaris (manteniment, monitoratge i anàlisi dels logs d'auditoria)	Recollir, gestionar i analitzar logs d'esdeveniments que poden ajudar a detectar, entendre o recuperar-se d'un atac.	CBCS 6-1: Activació de logs d'auditoria	El log d'auditoria està activat en tots els sistemes i dispositius de xarxa i conté el detall suficient per a la detecció, anàlisi, investigació i prevenció de ciberatacs.
		CBCS 6-2: Emmagatzematge de logs: retenció i protecció	Els logs es conserven durant el temps indicat en la política de retenció, de manera que es troben disponibles per a la consulta i anàlisi. Durant aquest període, el control d'accés garanteix que no es produeixen accessos no autoritzats.
		CBCS 6-3: Centralització i revisió de logs	Els logs de tots els sistemes són revisats periòdicament per a detectar anomalies i possibles riscos de seguretat del sistema. Es disposa de mecanismes per a la centralització dels logs d'auditoria, de manera que se'n facilite la revisió.
		CBCS 6-4: Monitoratge i correlació	L'entitat disposa d'un SIEM (<i>security information and event management</i>) o una eina d'anàlisi de logs per a realitzar correlació i anàlisi de logs.
CBCS 7 Còpia de seguretat de dades i sistemes	Utilitzar processos i eines per a realitzar la còpia de seguretat de la informació crítica amb una metodologia provada que permeti la recuperació de la informació en temps oportú.	CBCS 7-1: Realització de còpies de seguretat	L'entitat realitza còpies de seguretat automàtiques i periòdicament de totes les dades i configuracions del sistema.
		CBCS 7-2: Realització de proves de recuperació	Es verifica la integritat de les còpies de seguretat realitzades de manera periòdica, i es realitza un procés de recuperació de dades que permeti comprovar que el procés de còpia de seguretat funciona adequadament.
		CBCS 7-3: Protecció de les còpies de seguretat	Les còpies de seguretat es protegeixen adequadament, per mitjà de controls de seguretat física o xifratge, mentre estan emmagatzemades o bé són transmeses a través de la xarxa.
CBCS 8 Compliment normatiu i governança de ciberseguretat	L'entitat compleix els requisits legals i reglamentaris que li són aplicables i té establida una adequada governança de ciberseguretat.	CBCS 8-1: Compliment de l'ENS	L'entitat compleix els requeriments establits en l'ENS.
		CBCS 8-2: Compliment de la LOPD/RGPD	L'entitat compleix els requeriments establits en la LOPD/RGPD.
		CBCS 8-3: Compliment de la Llei 25/2013	L'entitat compleix els requeriments establits en la Llei 25/2013, de 27 de desembre.

Avaluació dels resultats del treball

Els resultats del treball s'analitzen i avaluen a dos nivells: subcontrols i controls.

Subcontrols

Els CBCS són controls globals compostos per diversos controls detallats o subcontrols (tal com es pot veure en el quadre 5 anterior), dels quals hem revisat tant el disseny com l'eficàcia operativa.

El treball d'auditoria consisteix bàsicament a avaluar cada subcontrol en funció dels resultats de les proves realitzades i de les evidències obtingudes. Cada subcontrol s'avalua segons l'escala que es mostra en el quadre següent:

Quadre 6. Avaluació dels subcontrols

Avaluació	Descripció
Control efectiu	<p>Cobreix al 100% l'objectiu de control i:</p> <ul style="list-style-type: none">- El procediment està formalitzat (documentat i aprovat) i actualitzat.- El resultat de les proves realitzades per a verificar-ne la implementació i eficàcia operativa ha sigut satisfactori.
Control bastant efectiu	<p>En línies generals, compleix l'objectiu de control, si bé pot haver-hi certs aspectes no coberts al 100% i:</p> <ul style="list-style-type: none">- Se segueix un procediment formalitzat, encara que pot presentar aspectes de millora (detall, nivell d'actualització, nivell d'aprovació, etc.).- Les proves realitzades per a verificar la implementació són satisfactòries.- S'han detectat incompliments en les proves realitzades per a verificar l'eficàcia operativa, però no són ni significatius ni generalitzats.
Control poc efectiu	<p>Cobreix de forma molt limitada l'objectiu de control i:</p> <ul style="list-style-type: none">- Se segueix un procediment, encara que pot no estar formalitzat.- El resultat de les proves d'implementació i d'eficàcia no és satisfactori. <p>Cobreix en línies generals l'objectiu de control, però:</p> <ul style="list-style-type: none">- No se segueix un procediment clar.- Les proves realitzades per a verificar la implementació o l'eficàcia operativa no són satisfactòries (s'han detectat incompliments significatius, encara que no estan generalitzats).
Control no efectiu o no implantat	<p>No cobreix l'objectiu de control.</p> <p>El disseny cobreix l'objectiu de control, però el resultat de la revisió realitzada posa de manifest que la implementació o l'eficàcia operativa del control no són satisfactòries (s'han detectat incompliments significatius i generalitzats).</p>

Controls

Per a determinar la situació global de cada control de ciberseguretat hem utilitzat el **model de nivell de maduresa** dels processos de control d'acord amb el que s'estableix en la GPF-

OCEX 5313, que al seu torn està basada en la *Guia de seguretat CCN-STIC 804* del CCN, usant una escala que es resumeix en el quadre següent.

Quadre 7. Nivells de maduresa

Nivell	Índex	Descripció
N0 Inexistent	0	El control no s'està aplicant en aquest moment.
N1 Inicial / ad hoc	10	El procés existeix, però no es gestiona. L'enfocament general de gestió no és organitzat. <i>L'organització no proporciona un entorn estable. L'èxit o fracàs del procés depèn de la competència i bona voluntat de les persones i és difícil preveure la reacció davant d'una situació d'emergència. En aquest cas, les organitzacions excedeixen amb freqüència pressupostos i temps de resposta. L'èxit del nivell 1 depèn de tindre personal d'alta qualitat.</i>
N2 Repetible, però intuïtiu	50	Els processos segueixen una pauta regular quan determinats procediments es realitzen per diferents persones. No hi ha procediments escrits ni activitats formatives. <i>L'eficàcia del procés depèn de la bona sort i de la bona voluntat de les persones. Existeix un mínim de planificació que proporciona una pauta a seguir quan es repeteixen les mateixes circumstàncies. És impredecible el resultat si es donen circumstàncies noves. Encara hi ha un risc significatiu d'excedir les estimacions de cost i temps.</i>
N3 Procés definit	80	Els processos estan estandarditzats, documentats i comunicats amb accions formatives. <i>Es disposa d'un catàleg de processos que es manté actualitzat. Aquests garanteixen la consistència de les actuacions entre les diferents parts de l'organització, que adapten els seus processos particulars al procés general. Hi ha normativa establida i procediments per a garantir la reacció professional davant dels incidents. S'exerceix un manteniment regular. Les oportunitats de sobreviure són altes, encara que sempre queda el factor d'allò desconegut (o no planificat).</i> <i>L'èxit és més que bona sort: es mereix.</i> <i>Una diferència important entre el nivell 2 i el nivell 3 és la coordinació entre departaments i projectes, coordinació que no existeix en el nivell 2 i que sí que es gestiona en el nivell 3.</i>
N4 Gestionat i mesurable	90	La direcció controla i mesura el compliment dels procediments i adopta mesures correctores quan es requereix. <i>Es disposa d'un sistema de mesures i mètriques per a conèixer l'acompliment (eficàcia i eficiència) dels processos. La direcció és capaç d'establir objectius qualitatius i disposa de mitjans per a valorar si s'han aconseguit els objectius i en quina mesura.</i> <i>En el nivell 4 de maduresa, el funcionament dels processos està sota control amb tècniques estadístiques i quantitatives. La confiança està quantificada, mentre que en el nivell 3, la confiança era solament qualitativa.</i>
N5 Optimitzat	100	Se segueixen bones pràctiques en un cicle de millora contínua. <i>El nivell 5 de maduresa se centra en la millora contínua dels processos amb millores tecnològiques incrementals i innovadores.</i> <i>S'estableixen objectius quantitatius de millora, i es revisen contínuament per a reflectir els canvis en els objectius de negoci, utilitzant-se com a indicadors en la gestió de la millora dels processos.</i> <i>En aquest nivell l'organització és capaç de millorar l'acompliment dels sistemes a base d'una millora contínua dels processos basada en els resultats de les mesures i indicadors.</i>

L'avaluació que realitzem sobre el nivell de maduresa no s'ha basat únicament en els processos teòrics o en els procediments aprovats, sinó també en la comprovació de la seua aplicació pràctica.

Per a avaluar el nivell de maduresa de cada control s'han tingut en compte els resultats obtinguts en la revisió dels subcontrols que el formen.

Aquest model proporciona una base sòlida per a formar-se una idea general de la situació en l'entitat revisada en relació amb els controls de ciberseguretat i el compliment de la legalitat en aquesta matèria. També permet comparar resultats entre diferents ens i entre diferents períodes.

Nivell de maduresa mínim requerit en funció de la categoria dels sistemes d'informació auditats

Als sistemes de les tecnologies de la informació i la comunicació dels organismes del sector públic obligats al compliment de l'ENS, se'ls assigna una categoria en funció de la valoració de l'impacte que tindria sobre l'organització un incident que afectara la seguretat de la informació o dels sistemes, amb repercussió en la capacitat organitzativa per a:

- a) Aconseguir els seus objectius.
- b) Protegir els actius al seu càrrec.
- c) Complir les seues obligacions diàries de servei.
- d) Respectar la legalitat vigent.
- e) Respectar els drets de les persones.

A fi de poder determinar l'impacte que tindria sobre l'organització un incident d'aquest tipus, i de poder establir la categoria del sistema, s'han de tindre en compte les **cinc dimensions de la seguretat** que els controls de ciberseguretat han de garantir:

Confidencialitat És la propietat de la informació per la qual es garanteix que està accessible únicament a personal autoritzat a accedir a aquesta informació.

Integritat És la propietat de la informació per la qual es garanteix l'exactitud de les dades transportades o emmagatzemades, assegurant que no se n'ha produït l'alteració, pèrdua o destrucció, ja siga de manera accidental o intencionada, per errors de programari o maquinari o per condicions mediambientals.

Disponibilitat Es tracta de la capacitat d'un servei, un sistema o una informació, de ser accessible i utilitzable pels usuaris o processos autoritzats quan aquests ho requerisquen.

Autenticitat És la propietat o característica consistent en el fet que una entitat és qui diu ser o bé que garanteix la font de la qual procedeixen les dades.

Traçabilitat És la propietat o característica consistent en el fet que les actuacions d'una entitat poden ser imputades exclusivament a aquesta entitat.

Una informació o un servei es poden veure afectats en una o més de les seues dimensions de seguretat. Cada dimensió de seguretat afectada s'adscriurà a un dels nivells següents: BAIX, MITJÀ o ALT.

Tenint en compte això, es defineixen tres categories de sistemes d'informació:

- a) Un sistema d'informació serà de categoria ALTA si alguna de les seues dimensions de seguretat aconseguix el nivell ALT.
- b) Un sistema d'informació serà de categoria MITJANA si alguna de les seues dimensions de seguretat aconseguix el nivell MITJÀ, i cap aconseguix un nivell superior.
- c) Un sistema d'informació serà de categoria BÀSICA si alguna de les seues dimensions de seguretat aconseguix el nivell BAIX, i cap aconseguix un nivell superior.

La categoria d'un sistema d'informació, en matèria de seguretat, modula l'equilibri entre la importància de la informació que maneja, dels serveis que presta i l'esforç de seguretat requerit, en funció dels riscos a què està exposat, sota el criteri del principi de proporcionalitat.

D'acord amb la categoria de cada sistema, els nivells mínims d'exigència o de maduresa requerits són:⁹

Categoria del sistema	Nivell mínim d'exigència/maduresa requerit
BÀSICA	N2 – Reproduïble, però intuïtiu (50%)
MITJANA	N3 – Procés definit (80%)
ALTA	N4 – Gestionat i mesurable (90%)

Els sistemes auditats en aquest informe són considerats a l'efecte de l'ENS com de categoria MITJANA i el nivell de maduresa requerit o objectiu és *N3, procés definit*, i un índex de maduresa del 80%.

Per tant, hem analitzat si els resultats obtinguts d'acord amb el model de nivell de maduresa aconseguixen el nivell mínim d'exigència requerit en l'ENS, que en aquest cas és *N3, procés definit*, i un índex de maduresa del 80%.

⁹ *Guía de seguridad de las TIC. CCN-STIC 824. Informe Nacional del Estado de Seguridad de los Sistemas TIC.*

Indicadors globals

A l'efecte de l'ENS, la guia CCN-STIC-824 preveu una sèrie d'indicadors agregats capaços d'aportar informació resumida sobre l'estat de la seguretat en els organismes públics. Aquests indicadors han sigut adaptats per a la seua aplicació als CBCS, ja que permeten dur a terme un resum de l'estat de les mesures de seguretat dels ens auditats:

- L'**índex de maduresa** sintetitza, en tant per cent, el nivell de maduresa aconseguït per un organisme respecte del conjunt de controls de ciberseguretat.
- L'**índex de compliment** analitza igualment el nivell de maduresa aconseguït, però en relació amb l'exigència aplicable en cada cas, tenint en compte la categoria del sistema. És a dir, compara l'índex de maduresa amb el nivell mínim exigít per a aquesta categoria en l'ENS, que en aquesta auditoria és N3 (80%) per a tots els casos.

Governança de ciberseguretat

A l'efecte d'aquest treball, s'entén per governança de la seguretat de la informació i les comunicacions o de ciberseguretat (termes que utilitzem de manera indistinta en aquest informe) el conjunt de responsabilitats i activitats realitzades per l'alta direcció amb l'objectiu de proporcionar una direcció estratègica en aquesta matèria, garantir que s'aconsegueixen els objectius, verificar que el risc es gestiona adequadament i comprovar que s'utilitzen els recursos de l'entitat d'una forma responsable.¹⁰

Els principals elements d'una adequada governança de ciberseguretat estan implícits en l'ENS i la normativa relativa a la protecció de dades de caràcter personal, normes que revisem en el CBCS 8. Atesa la seua importància nuclear per a la ciberresiliència de l'entitat destaquem de manera explícita la nostra avaluació de la governança existent.

La governança és el procés d'establir i mantindre un marc de referència, i donar suport a l'estructura i els processos de gestió per a garantir la confidencialitat, integritat, disponibilitat, traçabilitat i autenticitat de les dades.

És més que una mera qüestió tècnica, per la qual cosa **exigeix un lideratge efectiu, processos sòlids i estratègies d'acord amb els objectius de l'organització.**¹¹

La responsabilitat sobre aquest procés és de l'alta direcció, que, en el cas de les entitats locals, correspon al seu president i a la junta de govern. Ells són els responsables de garantir que el funcionament de l'organització resulta conforme amb les normes aplicables i que hi haja uns controls adequats sobre els sistemes d'informació i les comunicacions. La responsabilitat de l'execució de les activitats establides per l'alta direcció correspon als gestors, a la direcció executiva.

¹⁰ Vegeu el [glossari de la Information Systems Audit and Control Association \(ISACA\)](#).

¹¹ Vegeu l'apartat 66 d'[Anàlisis núm. 02/2019: Desafíos de una política eficaz de ciberseguridad en la UE](#) del Tribunal de Comptes Europeu.

La implicació dels òrgans superiors és, potser, el factor més important per a la implantació amb èxit d'un sistema de gestió de la seguretat de la informació o de ciberseguretat.¹² L'alta direcció ha de demostrar lideratge i compromís respecte al sistema de gestió de seguretat de la informació,¹³ que ha de materialitzar-se en aspectes com ara:

- D'acord amb l'article 11 del Reial Decret 3/2010, de 8 de gener, pel qual es regula l'Esquema Nacional de Seguretat, ha de formular-se la **política de seguretat de la informació (PSI) que ha de ser aprovada pel titular de l'òrgan superior** de l'entitat. Aquesta PSI s'ha de difondre entre la totalitat dels membres de l'organització, així com, si és el cas, a proveïdors i tercers.
- Assignar els rols i responsabilitats en matèria de seguretat de la informació. Els òrgans superiors de l'entitat han de nomenar el **responsable de la informació** (que pot tractar-se d'una persona o un òrgan col·legiat), el **responsable del servei** (que pot ser el mateix que l'anterior), el **responsable de la seguretat** i el **responsable del sistema**.

El procediment de nomenament formal dels responsables esmentats ha de constar en la política de seguretat de la informació de l'entitat.

- Autoritzar la implementació i operació d'un **comité de seguretat TIC**.

La governança de la seguretat de la informació en una organització s'articula a través d'un comité de seguretat TIC,¹⁴ que es constitueix com un òrgan col·legiat, alguns dels membres del qual exerciran rols especialitzats dins de l'organització de la seguretat, i és la màxima autoritat en l'organització respecte a les decisions de seguretat que afecten els sistemes que manegen informació o presten algun servei. La seua composició ha de constar en la PSI.

- **Proporcionar els recursos materials i humans** necessaris i assegurar que s'implanten programes de conscienciació, formació i capacitatció.

El manteniment actualitzat i la millora dels controls de ciberseguretat requerirà actuacions i inversions, tant en mitjans materials com personals, que han de ser planificades adequadament.

- Decidir els criteris d'acceptació del risc i els nivells acceptables de risc.
- Dirigir les revisions periòdiques de la PSI i vetlar per la realització de les auditories internes de seguretat.

¹² [Guía de iniciación a actividad profesional. Implantación de sistemas de gestión de la seguridad de la información \(SGSI\) según la norma ISO 27001](#), Col·legi Oficial d'Enginyers de Telecomunicació.

¹³ [UNE-EN ISO/IEC 27001 Tecnología de la información. Técnicas de seguridad. Sistemas de gestión de la seguridad de la información](#), apartat 3.4.

¹⁴ [Guía de seguridad de las TIC, CCN-STIC 201. Organización y gestión para la seguridad de las TIC](#), CCN, gener de 2021.

Seguiment de les recomanacions

En aquest treball s'ha realitzat el seguiment de les recomanacions recollides en l'apartat 6 de l'Informe d'auditoria dels controls bàsics de ciberseguretat de l'Ajuntament de Castelló de la Plana. Exercici 2019.

En la valoració de la situació actual, s'ha seguit la GPF-OCEX 1735, "Les recomanacions i el seu seguiment", que proposa la categorització següent:

Quadre 8. Situació de les recomanacions

Totalment o substancialment aplicada	Si l'ens fiscalitzat ha adoptat les mesures correctores, raonables i proporcionades en l'esfera de les seues competències, que permeten considerar que la recomanació ha produït els seus efectes i no ha quedat pendent de resolució cap qüestió d'importància significativa. En aquests casos s'entendrà que la recomanació s'ha complert raonablement. A més, s'ha obtingut evidència suficient que acredita les mesures adoptades.
Aplicada parcialment	Si l'ens fiscalitzat ha pres en consideració les recomanacions i ha realitzat actuacions encaminades a corregir les deficiències, debilitats o insuficiències que s'han posat de manifest, però solament en un estat incipient, en una part o en alguns aspectes, la qual cosa no permet considerar que la recomanació s'ha complert raonablement.
No aplicada	Si l'ens fiscalitzat no ha realitzat les actuacions encaminades a corregir les deficiències, debilitats o insuficiències que s'han posat de manifest o bé ho ha fet insuficientment o inadequadament de manera que la recomanació segueix sense aplicar-se.
Sense validesa en el marc actual	S'hi inclouen les recomanacions que, encara que vàlides i pertinents quan es va emetre l'informe i per a l'exercici fiscalitzat, i fins i tot sent acceptades i reconegudes per l'ens fiscalitzat, no poden aplicar-se en el context actual perquè no es donen les circumstàncies que ho permeten o la mateixa casuística que llavors, és a dir, no es donen en el moment actual els supòsits dels fets en funció dels quals es va efectuar la recomanació en el passat. La recomanació ha esdevingut inaplicable.
No verificada	S'hi inclouen en aquesta categoria les recomanacions que, encara que acceptades o fins i tot aplicades i corregides per l'ens fiscalitzat, necessitarien obligatòriament alguna prova addicional per a contrastar el que ha manifestat l'ens fiscalitzat que excedeixen l'abast previst en el treball.

En el quadre 2 es mostren les recomanacions contingudes en l'informe esmentat amb els comentaris relatius al seguiment realitzat i la situació a 31 de desembre de 2021.

Comunicació i confidencialitat

Ens comuniquem amb els responsables de l'entitat en relació, entre altres qüestions, amb l'abast i el moment de realització de l'auditoria planificats i les constatacions significatives de l'auditoria, com també amb qualsevol deficiència significativa dels controls interns que identifiquem en el transcurs de l'auditoria.

Atés que la informació utilitzada en l'auditoria té un caràcter sensible i pot afectar la seguretat dels sistemes d'informació, els resultats amb el màxim detall de cada un dels controls revisats només es comuniquen amb caràcter confidencial als responsables de l'Ajuntament perquè puguin adoptar les mesures correctores que consideren necessàries. En aquest informe els resultats es mostren de manera sintètica.

APÈNDIX 2

Situació dels controls bàsics de ciberseguretat

CBCS 1. INVENTARI I CONTROL DE DISPOSITIUS FÍSICS

Objectiu del control

Gestionar activament (inventariar, revisar i corregir) els dispositius físics connectats en la xarxa, de manera que només els dispositius autoritzats tinguin accés a la xarxa.

Situació del control

L'Ajuntament no disposa d'un procediment que detalle el procés per a la gestió de l'inventari de dispositius, ni de mecanismes per a restringir l'accés de dispositius físics no autoritzats.

Es disposa de dos mecanismes per al control de l'inventari dels seus dispositius físics: un procediment manual actualitzat en un full de càlcul que inclou les altes/baixes/modificacions de tots els elements de maquinari existent, i a més s'ha implantat una nova eina EPDR (*endpoint detection and response*) que realitza el descobriment automàtic d'elements de maquinari (equips i servidors) que cobreix tot el parc instal·lat en la xarxa corporativa.

L'Ajuntament no disposa de mesures per a controlar l'accés físic a la xarxa corporativa, excepte en determinades xarxes públiques wifi per a l'accés a internet.

Hi ha un nivell insuficient de control sobre l'inventari i el control d'actius físics, i la seua valoració global aconsegueix un **índex de maduresa del 44,1%**, que es correspon amb un **nivell de maduresa N1, inicial/ad hoc**; és a dir, el procés existeix, però no es gestiona o la gestió no està correctament organitzada. Això representa un **índex de compliment del CBCS 1 del 55,1%**.

La situació del control en l'informe realitzat l'any 2019 mostrava un índex de maduresa del 40,4%, que es correspon amb un nivell de maduresa N1, inicial/ad hoc. Per tant, s'ha produït una escassa millora de 3,7 punts en l'índex de maduresa del control.

CBCS 2. INVENTARI I CONTROL DE PROGRAMARI AUTORITZAT

Objectiu del control

Gestionar activament (inventariar, revisar i corregir) tot el programari en la xarxa, de manera que només es pugui instal·lar i executar programari autoritzat i que el no autoritzat siga detectat i se n'evite la instal·lació i execució.

Situació del control

L'Ajuntament manté correctament actualitzat l'inventari programari per mitjà d'una nova eina EPDR que realitza l'inventariat automàtic i que inclou sistemes que no es trobaven gestionats de manera automàtica en la revisió anterior. Hi estan registrats tots els sistemes excepte els desplegats en modalitat núvol privat, per no ser possible la instal·lació de l'agent.

Si bé no es disposa d'una llista blanca aprovada d'aplicacions autoritzades, l'eina d'inventari bloqueja el programari no permès, bé per aplicació de polítiques (per exemple, bloqueig del PowerShell "línia d'ordres" de tots els equips), bé per bloqueig d'aquell programari que potencialment tinga alguna vulnerabilitat o per aplicacions no conegudes pel fabricant del programari.

Hem verificat que s'han actualitzat la major part dels sistemes que en l'auditoria anterior es trobaven fora del període de suport del fabricant, incloent-hi sistemes operatius de servidors i equips d'usuari. Únicament existeix una aplicació pendent d'actualització, però ja ha sigut adjudicat un contracte per a actualitzar-la.

Els manteniments de programari es gestionen de manera manual utilitzant fulls de càlcul que contenen informació de cost de renovació i dates de venciment del manteniment i per mitjà d'una eina específica per a la gestió pressupostària que detalla les necessitats i accions que assegurin el manteniment dels sistemes.

A més, s'han realitzat revisions periòdiques de control sobre programari no autoritzat que han solucionat mancances identificades en l'auditoria anterior, encara que aquest procediment no està formalitzat.

El nivell de control sobre l'inventari i control de programari autoritzat aconsegueix un **índex de maduresa del 75,0%**, que es correspon amb un **nivell de maduresa N2, repetible però intuïtiu**; és a dir, els controls es realitzen, però hi ha controls establits parcialment o els procediments no s'han formalitzat documentalment. Això representa un **índex de compliment del CBCS 2 del 93,8%**.

La situació del control en l'informe realitzat l'any 2019 mostrava un índex de maduresa del 66,5%, que es correspon amb un nivell de maduresa N2, *repetible però intuïtiu*. Per tant, s'ha produït una millora de 8,5 punts en l'índex de maduresa del control.

CBCS 3. PROCÉS CONTINU D'IDENTIFICACIÓ I SOLUCIÓ DE VULNERABILITATS

Objectiu del control

Disposar d'un procés continu per a obtenir informació sobre noves vulnerabilitats, identificar-les, remeiar-les i reduir la finestra d'oportunitat als atacants.

Situació del control

Si bé no existeix un procediment formalment aprovat per a la gestió de vulnerabilitats que detalle el procés implantat, hem verificat que la identificació i resolució de vulnerabilitats es realitza de manera activa en els sistemes afectats.

L'Ajuntament ha desplegat una eina per a l'escaneig de vulnerabilitats de tots els sistemes de l'Ajuntament. Aquesta eina, recomanada pel CSIRT-CV, escaneja tots els sistemes i mostra en una consola el seu estat global. Les operacions d'escaneig es realitzen bé per mitjà d'una tasca programada i automàtica o per mitjà d'un escaneig dirigit a una màquina sospitosa concreta. El resultat de l'anàlisi, a més de ser visible i guardat en la mateixa eina, s'envia per correu electrònic al responsable del sistema (que inclou informació d'accions a realitzar per a corregir-lo en el sistema) i s'apliquen les correccions necessàries per a esmenar aquesta vulnerabilitat per mitjà d'una entrada programada en el gestor de tasques.

Adicionalment, l'Ajuntament ha implantat dues eines del Centre Criptològic Nacional: microCLAUDIA ha sigut instal·lada en els sistemes Windows de la corporació i realitza els desplegaments de vacunes davant de codi nociu, i l'eina CARMEN, que monitora els fluxos de dades per a la identificació d'amenaques persistents avançades.

La gestió i instal·lació de pedaços de seguretat considerats com a crítics els realitza la nova eina d'EDPR de manera automàtica en totes les màquines Windows.

Hi ha un cert nivell de control sobre la gestió de vulnerabilitats. La valoració global del control mostra un **índex de maduresa del 67,5%**, que es correspon amb un **nivell de maduresa N2, repetible però intuïtiu**; és a dir, els controls es realitzen, però hi ha controls parcialment establerts o els procediments no s'han formalitzat documentalment. Això representa un **índex de compliment del CBCS 3 del 84,4%**.

La situació del control en l'informe realitzat l'any 2019 mostrava un índex de maduresa del 44,3%, que es correspon amb un nivell de maduresa N1, *inicial/ad hoc*. Per tant, s'ha produït una millora notable de 23,2 punts en l'índex de maduresa del control.

CBCS 4. ÚS CONTROLAT DE PRIVILEGIS ADMINISTRATIUS

Objectiu del control

Desenvolupar processos i utilitzar eines per a identificar, controlar, previndre i corregir l'assignació i ús de privilegis administratius en els sistemes d'informació.

Situació del control

L'Ajuntament ha elaborat i aprovat un procediment per a la gestió d'usuaris que és aplicable a tots els sistemes de l'entitat i que inclou la gestió de privilegis.

Hem verificat que s'han deshabilitat els comptes per defecte de tots els sistemes. No obstant això, hi ha comptes que són compartits per diversos usuaris en determinats sistemes crítics.

L'Ajuntament ha adquirit i implantat una eina per a la gestió integral de tots els comptes amb privilegis d'administració i les seues contrasenyes, que disposa de sistema de xifratge, autenticació de doble factor i còpia de seguretat en el núvol. Aquesta eina constitueix un inventari d'usuaris administradors de tots els sistemes de l'entitat.

Es fa un ús adequat d'identificadors diferenciats per a un mateix usuari, depenent del tipus de tasca a exercir en el sistema, i es limita l'ús d'identificadors amb privilegis administratius únicament a les tasques que ho requereixen.

Hem verificat que s'ha realitzat una revisió dels usuaris amb privilegis d'administració de determinats sistemes de l'entitat i que s'han eliminat o deshabilitat aquells l'existència dels quals no es trobava justificada. No obstant això, per als sistemes en què s'ha deshabilitat *single sign-on*, se'ns ha indicat que hi ha usuaris administradors compartits.

Encara que no disposen d'una política d'autenticació o de contrasenyes aprovada, s'han enfortit els mecanismes d'autenticació modificant les contrasenyes per defecte aplicades al directori actiu i augmentant la complexitat i caducitat d'aquestes. No obstant això, s'han d'enfortir els mecanismes d'autenticació del programa de gestió de la comptabilitat de l'Ajuntament.

Hi ha un cert nivell de control sobre els comptes amb privilegis administratius. La valoració global del control mostra un **índex de maduresa del 70,4%**, que es correspon amb un **nivell de maduresa N2, repetible però intuïtiu**; és a dir, els controls es realitzen, però hi ha controls establerts parcialment o els procediments no s'han formalitzat documentalment. Això representa un **índex de compliment d'aquest CBCS 4 del 88,0%**.

La situació del control l'any 2019 mostrava un índex de maduresa del 65,4%, que es correspon amb un nivell de maduresa N2, *repetible però intuïtiu*. Per tant, s'ha produït una millora de 5 punts en l'índex de maduresa del control.

CBCS 5. CONFIGURACIONS SEGURES DEL PROGRAMARI I MAQUINARI

Objectiu del control

Establir una configuració base segura del programari i maquinari de dispositius mòbils, portàtils, equips de taula i servidors, i gestionar-la activament, utilitzant un procés de gestió de canvis i configuracions rigorós, per a previndre que els atacants exploten serveis i configuracions vulnerables.

Situació del control

Hem analitzat les accions realitzades a l'Ajuntament per al control de configuracions segures dels diferents dispositius i aplicacions i hem verificat que hi ha un procés formalment establert a aquest efecte.

Aquest procés és suportat per un procediment aprovat que estableix les pautes per a la configuració segura de sistemes i recursos. En aquest procediment es detallen les activitats prèvies necessàries per posar en producció un sistema que garanteix la protecció de l'equipament i el deshabilitat d'aquelles opcions i serveis que no siguin necessaris.

Hem verificat que prèviament al pas a producció de determinats sistemes es realitza un escaneig de vulnerabilitats i una anàlisi de la configuració de seguretat per mitjà de les eines del CCN CLARA i ROCÍO.

No obstant això, únicament es disposa de plantilles per a la configuració de determinats dispositius i aquestes plantilles no tenen com a únic objectiu la fortificació de seguretat.

Adicionalment, hem verificat que no disposen de mesures que permeten aplicar una gestió de la configuració de manera adequada, garantint la funcionalitat mínima i la seguretat per defecte al llarg del temps. A més, no es realitzen revisions periòdiques dels canvis no autoritzats, per mitjà d'un procediment manual o d'eines automatitzades de monitoratge de la configuració.

La valoració global del control existent sobre les configuracions segures és que l'organització aconsegueix un insuficient **índex de maduresa del 38,6%**, que es correspon amb un **nivell de maduresa N1, inicial/ad hoc**; és a dir, el procés existeix, però no es gestiona o la gestió no està organitzada correctament. Això representa un **índex de compliment del CBCS 5 del 48,3%**.

La situació del control en l'informe realitzat l'any 2019 mostrava un índex de maduresa del 25,4%, que es correspon amb un nivell de maduresa N1, inicial/ad hoc. Per tant, s'ha produït una millora de 13,2 punts en l'índex de maduresa del control.

CBCS 6. REGISTRE DE L'ACTIVITAT DELS USUARIS

Objectiu del control

Recollir, gestionar i analitzar els registres d'esdeveniments que poden ajudar a detectar, entendre o recuperar-se d'un atac.

Situació del control

Hem analitzat els procediments aplicats a l'Ajuntament per al control de l'activitat dels usuaris en els sistemes i hem verificat que, encara que es disposa de certs controls relacionats amb aquest procediment, no s'han establert i aprovats formalment.

No s'han aplicat canvis significatius en el control que suposen una modificació de l'índex de maduresa, encara que sí que s'han iniciat accions que, una vegada finalitzades, tindran un impacte positiu en el nivell general del control.

Hem verificat que el registre d'activitat es troba activat en la majoria dels sistemes, si bé es manté la configuració per defecte que defineix el fabricant. Quant a la centralització de logs, l'Ajuntament treballa en el desenvolupament i implantació d'un sistema destinat a aquest efecte. En la data d'aquest informe, aquest projecte es troba en fase inicial i únicament s'ha centralitzat el log d'un únic sistema.

L'Ajuntament no realitza una revisió de logs d'auditoria de manera sistemàtica, sinó que aquesta es limita a casos concrets en què hi haja una necessitat específica.

La valoració global del control existent sobre el registre de l'activitat dels usuaris és que l'organització aconsegueix un insuficient **índex de maduresa del 35,7%**, que es correspon amb un **nivell de maduresa N1, inicial/ad hoc**; és a dir, el procés existeix, però no es gestiona o la gestió no està correctament organitzada. Això representa un **índex de compliment del CBCS 6 del 44,6%**.

La situació del control en l'informe realitzat l'any 2019 mostrava el mateix índex de maduresa, de manera que no s'ha produït cap millora.

CBCS 7. CÒPIA DE SEGURETAT DE DADES I SISTEMES

Objectiu del control

Utilitzar processos i eines per a realitzar la còpia de seguretat de la informació crítica amb una metodologia provada que permeta recuperar la informació en temps oportú.

Situació del control

L'Ajuntament ha desenvolupat i aprovat un procediment per a la gestió de còpies de seguretat. No obstant això, aquest document disposa d'un nivell de detall limitat i no descriu amb exactitud el procés implantat.

L'Ajuntament no realitza proves de recuperació planificades i sistemàtiques, encara que sí que ha realitzat nombroses recuperacions de dades i sistemes complets, particularment com a resposta a l'impacte generat pel ciberatac patit durant l'any 2021.

S'ha contractat la realització de còpies de seguretat de la informació del sistema per a la gestió d'expedients de l'Ajuntament en una ubicació externa.

La valoració global del control existent sobre les còpies de seguretat és que l'Ajuntament aconsegueix un **índex de maduresa del 76,7%**, que es correspon amb un **nivell de maduresa N2, repetible però intuïtiu**; és a dir, els controls es realitzen, però hi ha controls establits parcialment o els procediments no s'han formalitzat documentalment. Això representa un **índex de compliment del CBCS 7 del 95,8%**.

La situació del control en l'informe realitzat l'any 2019 mostrava un índex de maduresa del 75,0%, que es correspon amb un nivell de maduresa *N2, repetible però intuïtiu*. Per tant, s'ha produït una lleu millora d'1,7 punts en l'índex de maduresa del control.

CBCS 8. COMPLIMENT NORMATIU I GOVERNANÇA DE CIBERSEGURETAT

Objectiu del control

Assegurar el compliment de la normativa bàsica en matèria de seguretat de la informació, la qual cosa inclou l'establiment d'una adequada governança de ciberseguretat.

Situació del control

Compliment de l'ENS

Des de la revisió realitzada l'any 2019, l'Ajuntament no ha realitzat accions que hagen millorat el nivell de compliment exigít pel Reial Decret 3/2010, de 8 de gener, pel qual es regula l'Esquema Nacional de Seguretat en l'àmbit de l'administració electrònica.

En conseqüència, continuen vigents les mancances identificades i les recomanacions realitzades en l'informe precedent.

Durant l'exercici 2020 es va licitar un projecte per a l'adequació a l'Esquema Nacional de Seguretat, però aquesta licitació va quedar deserta. Està prevista la licitació en l'exercici 2022 d'un nou projecte per a donar compliment a aquest punt.

Hem verificat que s'ha realitzat l'actualització i aprovació de la política de seguretat l'any 2022, amb l'adequació dels nomenaments a la realitat de la institució. No obstant això, aquest fet no és considerat en el càlcul dels índexs de maduresa per haver-se realitzat amb posterioritat al 31 de desembre de 2021.

Compliment de l'RGPD

Quant al compliment en matèria de protecció de dades personals, des de la revisió realitzada l'any 2019 l'Ajuntament ha efectuat determinades accions que han millorat el nivell de compliment exigít en l'RGPD.

Durant l'exercici 2020 es va contractar un servei per a l'externalització del delegat de protecció de dades i servei d'assessorament i suport per a mantindre l'ajust correcte dels sistemes d'informació i tractaments de dades personals. Aquest contracte, que es troba en execució en l'actualitat, inclou les activitats necessàries per a donar compliment a les obligacions de l'RGPD.

En el marc d'execució d'aquest contracte, s'han realitzat auditories internes de compliment que han identificat determinades no conformitats majors que, en el moment de la realització del treball, es troben esmenades.

No obstant això, s'ha identificat un nombre de no conformitats menors que hauran de ser corregides tan prompte com siga possible.

Compliment de la legalitat del registre de factures

Durant l'any 2021 no es va dur a terme l'auditoria del registre de factures referent a l'exercici 2020, exigida per la Llei 25/2013, de 27 de desembre.

Hem verificat que l'any 2022 sí que s'ha realitzat l'auditoria del registre de factures referent a l'exercici 2020. No obstant això, aquest fet no és considerat en el càlcul dels índexs de maduresa perquè s'ha realitzat amb posterioritat al 31 de desembre de 2021.

Indicadors

En resum, la valoració global sobre el compliment dels aspectes de legalitat inclosos en la revisió aconseguix un **índex de maduresa del 60,0%**, que es correspon amb un **nivell de maduresa N2**, que indica que hi ha incompliments significatius de la normativa i aspectes que s'han de millorar. Ha millorat respecte de la situació del control en l'informe realitzat l'any 2019, que mostrava un índex de maduresa del 55,0%,

Governança de ciberseguretat

L'Ajuntament de Castelló de la Plana té establida una acceptable governança de la seguretat de la informació.

Hem pogut verificar l'existència d'aquest compromís amb la ciberseguretat per part dels òrgans superiors de l'Ajuntament, la qual cosa, juntament amb l'existència d'uns processos de gestió adequats, ens permet afirmar que la governança de ciberseguretat presenta un nivell acceptable. Els aspectes fonamentals identificats que sustenten aquesta afirmació són:

- L'existència d'una política de seguretat de la informació aprovada, que constitueix el conjunt de directrius i principis que representen el compromís de l'entitat respecte a la protecció dels actius d'informació de l'Ajuntament.
- La definició i nomenament de rols, i la creació d'òrgans de govern de la seguretat de la informació, particularment el responsable de seguretat i el comitè de seguretat de la informació.
- La coordinació interna i compromís de tots els estaments municipals per a la gestió de la crisi ocasionada pel ciberatac produït durant l'any 2021, articulada per mitjà de la creació de diferents comitès de crisi i grups de treball.
- L'articulació de projectes, en el context dels fons Next Generation EU, que tenen com a objecte promoure la seguretat de la informació, eliminar les mancances més rellevants identificades i aconseguir el compliment normatiu.

Adicionalment, hi ha iniciatives que es troben en fase de planificació o han sigut retardades o posposades a causa de la gestió de la crisi ocasionada pel ciberatac produït durant l'any 2021. Destaquen particularment:

- L'execució del Pla de Transformació Tecnològica. Aquest pla, que identifica i impulsa les línies estratègiques i les accions prioritàries per a dur a terme la transformació digital i alinea els objectius estratègics de l'organització amb les necessitats respecte a la seguretat de la informació, ha sigut aprovat per la regidoria corresponent i es troba pendent d'aprovació per la junta de govern local.
- Les accions per a la gestió i el compliment de requisits legals fonamentals relacionats amb la seguretat de la informació. Particularment la creació futura de l'oficina del Centre d'Operacions de Ciberseguretat (SOC) i l'Oficina Tècnica de Seguretat de la Informació (OTSI).

Els òrgans superiors de l'Ajuntament han de mantindre l'actual nivell de compromís i suport amb la seguretat de la informació i han de finalitzar les accions iniciades a fi de garantir el desenvolupament efectiu dels projectes en curs, consolidar els nivells de maduresa dels controls i solucionar les deficiències identificades.

APÈNDIX 3
Bones pràctiques destacables

Introducció

Amb caràcter general, si una entitat aconsegueix una valoració del 80% en l'índex de maduresa d'un control significa que està aplicant de manera raonable les bones pràctiques en matèria de seguretat de la informació establides en l'ENS o en les guies professionals corresponents, que se sintetitzen en el quadre 5 d'aquest informe. En un altre cas l'entitat ha d'adoptar mesures per a millorar la seua ciberseguretat i aconseguir aquesta meta.

Adicionalment a la valoració dels controls bàsics de ciberseguretat, és convenient destacar determinats aspectes, pràctiques, solucions tècniques o sistemes que s'han identificat o revisat durant la realització de l'auditoria i que destaquen en relació amb l'estat de l'art sobre una determinada matèria. Aquests aspectes proporcionen per la seua singularitat un coneixement addicional que facilita la interpretació, contextualització i avaluació dels resultats obtinguts en els procediments d'auditoria per a la valoració dels controls.

A més, atés el caràcter positiu dels aspectes considerats en aquest apartat, la seua identificació pot, en determinats casos, constituir la base de sinergies entre administracions públiques de la mateixa naturalesa i amb característiques similars, ja que es poden reproduir si es donen necessitats i problemàtiques comunes.

El criteri per a determinar si un aspecte és considerat bona pràctica destacable és l'existència d'una o diverses de les circumstàncies següents:

- solucions o sistemes especialment avançats o efectius des del punt de vista tecnològic,
- processos de gestió particularment madurs, i
- solucions o processos poc freqüents entre les entitats auditades, però de demostrada eficàcia enfront de les necessitats de l'entitat, independentment de la seua complexitat o innovació.

Els aspectes destacats a continuació, en general, s'han considerat en l'avaluació dels CBCS. No obstant això, alguns no formen part dels CBCS tal com estan definits en la GPF-OCEX 5313, però els comentem per les raons indicades abans. Cal aclarir que l'existència d'aspectes concrets particularment rellevants no implica necessàriament que el control global dispose de la maduresa requerida, ja que la seua valoració inclou la consideració d'un conjunt d'aspectes tècnics, organitzatius i formals que s'han d'aconseguir individualment i en conjunt, amb un determinat nivell d'efectivitat i maduresa.

Explotació d'un sistema d'escaneig de vulnerabilitats

L'entitat disposa d'una eina per a la identificació de vulnerabilitats que es troba adequadament explotada per a tots els sistemes d'organització, particularment per als sistemes crítics i d'elevada exposició.

L'eina és utilitzada de manera continuada per a la realització de diferents tipus de treball, incloent-hi:

- Escanejos periòdics de sistemes crítics, particularment per a aquells situats en la DMZ.
- Escanejos específics per a detecció de vulnerabilitats conegudes, sobre la base dels anuncis de fabricants i organismes de referència.
- Escanejos de nous sistemes, prèviament al seu pas a producció.

Els escanejos es realitzen tant des d'una perspectiva externa (proves de caixa negra) com interna (proves de caixa blanca), per mitjà de l'ús de credencials dels sistemes revisats.

Inventari i gestió de comptes d'administració

L'entitat ha establert un control per a l'inventari i gestió de comptes d'administració dels sistemes de l'entitat que està basat en dues mesures:

- L'ús d'una eina per a la gestió integral de tots els comptes amb privilegis d'administració i les seues contrasenyes. Aquesta eina, utilitzada per tots els usuaris que disposen de comptes d'administració en els sistemes de l'entitat, permet una gestió centralitzada de la qualitat de les contrasenyes i l'auditoria automàtica d'aquestes.
- L'ús d'una solució per a gestió centralitzada de contrasenyes d'administrador local dels equips d'usuari de l'entitat, a fi d'evitar la utilització d'una única combinació d'usuari i contrasenya local per a tots els equips de l'entitat i limitar l'impacte davant una possible vulneració de credencials.

ACRÒNIMS I GLOSSARI DE TERMES

- CBCS: Controls bàsics de ciberseguretat
- CCN: Centre Criptològic Nacional
- CGTI: Controls generals de tecnologies de la informació
- ENS: Esquema Nacional de Seguretat
- INES: Informe Nacional de l'Estat de la Seguretat
- LOPD: Llei Orgànica de Protecció de Dades de Caràcter Personal
- PSI: Política de seguretat de la informació
- RGPD: Reglament General de Protecció de Dades
- SGSI: Sistema de gestió de seguretat de la informació
- SIC: Sistemes d'informació i comunicacions

Alta direcció: A l'efecte d'aquest treball, ens referim als òrgans superiors de l'Ajuntament (en particular, l'alcalde o alcaldessa i la Junta de Govern). Són els responsables que hi haja uns controls adequats sobre els sistemes d'informació i les comunicacions i una adequada governança de ciberseguretat.

Ciberamenaces: Esdeveniments amb origen en internet que poden desencadenar un incident en l'organització i produir danys materials, pèrdues immaterials en els seus actius o la interrupció d'un servei.

Ciberhigiene: Conjunt de pràctiques i accions bàsiques que una organització ha d'implantar per a fer front als riscos de ciberseguretat més comuns i generalitzats als quals s'enfronta hui dia. A l'efecte d'aquest treball, aquest conjunt de pràctiques i accions bàsiques són els CBCS.

Ciberresiliència: És la capacitat d'un procés, negoci, organització o nació per a anticipar, resistir, recuperar-se i evolucionar per a millorar les seues capacitats davant de condicions adverses, estrés o atacs als recursos cibernètics que necessiten per a funcionar. En l'àmbit concret del sector públic, és la capacitat d'un ens públic per a evitar o resistir i recuperar-se d'un atac i continuar prestant els seus serveis en un temps raonable.

Ciberseguretat: És la capacitat de les xarxes o dels sistemes d'informació de resistir, amb un determinat nivell de confiança, els accidents o accions il·lícites o malintencionades que comprometen la disponibilitat, autenticitat, integritat i confidencialitat de les dades emmagatzemades o transmeses, així com dels serveis que aquestes xarxes i sistemes ofereixen o fan accessibles.

Correlador d'esdeveniments: Correlar és el procés de comparar diferents fonts d'informació d'esdeveniments, donant d'aquesta manera sentit a esdeveniments que, analitzats per separat, no en tindrien o passarien desapercibuts. Un SIEM (*security information and event management*) o sistema de gestió d'informació i esdeveniments de

seguretat, va un pas més enllà de les capacitats de monitoratge, emmagatzematge i interpretació de les dades rellevants per mitjà de tècniques de correlació complexa d'esdeveniments.

Direcció: Són els responsables de l'execució de les activitats establides per l'alta direcció en matèria de ciberseguretat, és la direcció executiva. En aquest grup, a l'efecte d'aquest informe, s'inclou el regidor responsable dels sistemes d'informació i les comunicacions, el secretari general, l'interventor general, els funcionaris directors del departament TIC i els caps d'àrea o servei.

Governança de ciberseguretat: Segons el Tribunal de Comptes Europeu, la governança de la seguretat de la informació consisteix en la creació d'estructures i polítiques per a garantir la confidencialitat, integritat i disponibilitat de les dades. És més que una mera qüestió tècnica, per la qual cosa exigeix un lideratge efectiu, processos sòlids i estratègies d'acord amb els objectius de l'organització. Als efectes d'aquest informe li donem el mateix significat que a *governança de la seguretat de la informació*.

Normes de seguretat: Uniformen l'ús d'aspectes concrets del sistema, indiquen l'ús correcte i les responsabilitats dels usuaris. Són de caràcter obligatori i descriuen: a) l'ús correcte d'equips, serveis i instal·lacions; b) el que es considerarà ús indegut, i c) la responsabilitat del personal respecte al compliment o violació d'aquestes normes. La normativa de seguretat estarà a la disposició de tots els membres de l'organització que necessiten conèixer-la, en particular aquells que utilitzen, operen o administren els sistemes d'informació i comunicacions; com a regla general, estarà disponible en la intranet corporativa de l'entitat a través d'una adreça URL. La normativa de seguretat de cada entitat deriva i rep la seua autoritat executiva del que es preceptua en l'ENS, en primera instància, i del desenvolupament normatiu de la política de seguretat de l'entitat en qüestió, en segona instància.

Política de seguretat de la informació: Es un document d'alt nivell que defineix el que significa *seguretat de la informació* en una organització d'acord amb l'article 11 del Reial Decret 3/2010 i articula la gestió continuada de la seguretat. Ha de ser aprovada pel president o presidenta o la junta de govern d'una entitat local o el consell d'administració d'una societat. Ha d'estar accessible per a tots els membres de l'organització i redactada de manera senzilla, precisa i comprensible. Convé que siga breu, i que deixe els detalls tècnics per a altres documents més precisos que ajuden a dur a terme el que es proposa: normes de seguretat i procediments de seguretat.

Procediments de seguretat: Aborden tasques concretes i indiquen què cal fer, pas a pas. Detallen de manera clara i precisa: a) com dur a terme les tasques habituals, b) qui ha de fer cada tasca i c) com identificar i reportar comportaments anòmals.

Sistema de gestió de seguretat de la informació: Un SGSI és un enfocament sistemàtic per a establir, implementar, operar, monitorar, revisar, mantindre i millorar la seguretat de la informació d'una organització i aconseguir els seus objectius.

TRÀMIT D'AL·LEGACIONS

Prèviament al tràmit d'al·legacions i segons el que preveu la secció 1220 del *Manual de fiscalització* de la Sindicatura, un esborrany previ de l'Informe d'auditoria es va discutir amb la regidora d'Innovació i Desenvolupament Tecnològic i amb els responsables corresponents de l'Àrea de Modernització perquè en tingueren coneixement i per tal que, si era cas, hi efectuaren les observacions que estimaren pertinents.

Posteriorment, en compliment de l'article 16 de la Llei de la Generalitat Valenciana 6/1985, d'11 de maig, de Sindicatura de Comptes, i de l'article 55.1.c del Reglament de Règim Interior de la Sindicatura de Comptes, així com de l'acord del Consell d'aquesta institució pel qual va tindre coneixement de l'esborrany de l'informe d'auditoria corresponent a l'exercici 2021, aquest es va trametre al comptedant per tal que, en el termini concedit, hi formulara al·legacions.

Transcorregut aquest termini no s'han rebut al·legacions.

APROVACIÓ DE L'INFORME

En compliment de l'article 19.j de la Llei de la Generalitat Valenciana 6/1985, d'11 de maig, de Sindicatura de Comptes, i de l'article 55.1.h del seu Reglament de Règim Interior i dels programes anuals d'actuació de 2021 i 2022 d'aquesta institució, el Consell de la Sindicatura de Comptes, en la reunió del dia 13 de juliol de 2022, va aprovar aquest informe d'auditoria.

Document sota custòdia en Seu Electrònica

SINDICATURA DE COMPTES DE LA COMUNITAT VALENCIANA

NIF: S9600001C

Informe seguiment recomanacions informe auditoria controls bàsics CBCS Castelló de la Plana 2019 - SEFYCU 3386525

Podeu accedir a aquest document en format PDF-PAdES i comprovar la seua autenticitat en la Seu Electrònica usant el codi CSV següent:

URL (adreça en Internet) de la Seu Electrònica:

<https://sindicom.sedipualba.es/>

Codi Segur de Verificació (CSV):

KUAA W2PR 7X47 4H9Y 9A9U

En aquesta adreça podeu obtenir més informació tècnica sobre el procés de firma, així com descarregar les firmes i els segells en format XAdES corresponents.

Resum de firmes i/o segells electrònics d'aquest document

Empremta del
document per a la
persona firmant

Text de la firma

Dades addicionals de la firma

Vicent Cucarella Tormo
Síndic Major

Firma electrònica - ACCV - 14/07/22 07:37
VICENT CUCARELLA TORMO